

rio optimo in circuitu ejusdem altaris fecit numero quatuor. Verum etiam et in ecclesia beati Petri apostoli ubi supra fecit vestem rosatam habentem historiam Domini nostri Jesu Christi, quando extendit manus et apprehendit beatum Petrum apostolum de fluctibus maris.

Idem beatissimus vero et præclarus pontifex fecit in basilica sancti Cyriaci vestem albam holosericam habentem in gyro periclysin de fundato, et in medio historiam resurrectionis, et in circuitu altaris tetravela alba habentia periclysin de Tyrio. Fecit autem et in titulo sancti Vitalis vestem albam holosericam habentem periclysin de fundato, et in medio historiam resurrectionis; nec non et in diaconia sancti Archangeli posuit vestem albam holosericam habentem periclysin de Tyrio, et in medio historiam ascensionis. Item ipsum super altare sancti Abbacyri similem vestem obtulit.

Porro in diaconia sanctæ Agathæ martyris fecit ipse sanctissimus pontifex vestem albam holosericam habentem in Tyrio, et in medio historiam resurrectionis. Verum etiam et in titulo Pammachii super altare sanctorum Joannis et Pauli fecit vestem albam holosericam ornatam in gyro de fundato habentem historiam crucifixi, ascensionis et pentecostes. Pariter et in ecclesia beati Clementis martyris atque pontificis, fecit vestem albam cum chrysoclavo habentem historiam resurrectionis, seu ascensionis, necnon et pentecosten.

Imo et in ecclesia sancti Cyriaci posita via Ostiensi fecit vela e quadruplo numero quinque, habentia historiam Salvatoris vocantis discipulos de navi. Et super sanctum altare ipsius martyris posuit vestem de fundato.

Ipsæ autem a Deo protectus et præclarus pontifex fecit in basilica Sanctæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ dominæ nostræ ad præsepe coronas argenteas, et delphinos suos duodecim, quæ pensant libras centum duas et uncias novem. Sed et phara canthara argentea cum delphinis suis fecit numero septem pensantia libras octuaginta quinque et semis. Idem vero beatissimus præsul fecit in basilica beati Petri apostoli nutritoris sui ante presbyterium pharum volubilem ex argento purissimo cum coronis et crucibus, pensantem inibi libras triginta quinque, et uncias sex. Verum etiam id ipsum deorsum, ubi sacratissimum corpus ipsius principis apostolorum requiescit, renovavit imaginem auream habentem vultum Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, ac sanctæ Dei Genitricis Mariæ dominæ nostræ, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, atque Andrea, nec non et beatæ Petronillæ martyris, ubi et addidit auri obryzi libras viginti unam et uncias tres.

Imo vero ubi supra ante sanctum Andream inwe-

(a) *Ex hac luce subtractus est, etc.* Anno Domini 816 et Ludovici imperatoris tertio. SEV. BIN.

stavit altare beati Martini confessoris Christi ex argento purissimo deaurato, ex transmissis quondam [ex terra quondam] Fridigisii abbatis, quod pensat undique libras septemdecim, et semis.

Fecit autem et in basilica beati Pauli apostoli doctoris mundi gentium phara canthara ex argento purissimo cum delphinis suis numero quinque, pensantia libras sexaginta septem et uncias quatuor.

Hic a Deo inspiratus venerabilis et præclarus pontifex conspiciens ecclesiam beatorum martyrum Nerei et Achillei præ nimia jam vetustate deficere, atque aquarum inundantia repleti, juxta eandem ecclesiam noviter a fundamentis in loco superiore ecclesiam construxit miræ magnitudinis, et pulchritudinis decoratam. In qua etiam hæc obtulit dona: canistros ex argento numero sex pensantes simul libras quindecim. Ciborium ex argento purissimo pensans libras ducentas et quindecim. Calicem et pateam ex argento purissimo deauratos pensantes libras duodecim et uncias decem. Regnum super altare ex auro purissimo diversis ornatum pretiosis lapidibus pensans libras duas et uncias sex. Vestes duas, ex quibus unam albam holosericam habentem historias Dominicæ nativitatis, seu resurrectionis, ascensionis, atque pentecostes, ornatam in circuitu de chrysoclavo, et aliam de Tyrio. Idem vero fecit in basilica Beatæ Dei Genitricis ad præsepe regnum ex auro purissimo spanoelysto diversis in circuitu de chrysoclavo pretiosis ornatum lapidibus pensans libras quatuor et uncias septem. Fecit vero communicales ex argento purissimo per singulas regiones, qui præcederent per stationes per manus acolytorum numero viginti quatuor pensantes simul libras.... Pari modo et in basilica beati apostoli fautoris sui regnum ex auro purissimo diversis pretiosis ornatum lapidibus pensans libras septem. Fecit etiam in diaconia sanctorum Nerei et Achillei vela promiscua holoserica numero....

Sarta tecta beati Agapiti martyris sita juxta basilicam beati Laurentii martyris foris murum, quia jam præ nimia vetustate emarcuerant, noviter restauravit. Ino vero et in titulo beatæ Prudentiæ fecit vestem albam holosericam ornatam in circuitu de Tyrio.

Qui beatissimus pontifex postquam sedem Romanam et apostolicam annos viginti, menses quinque, et dies sexdecim gloriosissime rexit, (a) ex hac luce subtractus ad æternam migravit requiem. Fecit autem ordinationes tres per mensem Martium, presbyteros triginta, diaconos undecim, episcopos per diversa loca numero centum sex et viginti. Sepulchrum vero est in basilica beati Petri apostoli prius Ides Junias, indictione nona, et cessavit episcopatus dies decem.

S. LEONIS III EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA.

KENULFI REGIS MERCIORUM AD LEONEM PAPAM III.

pro archiepiscopatu Lichfeldensi abolendo, restituendaque Dorobernensis Ecclesie dignitate, quam Adrianus papa I et rex Odo dissecuerant.

Domino beatissimo et vere amantissimo Leoni sanctæ et apostolicæ sedis Romano pontifici, Kenulphus gratia Dei rex Merciorum, cum episcopis, ducibus, et omni sub nostra ditione dignitatis gradu, sincerissimæ dilectionis in Christo salutem.

D Gratias omnipotenti Deo semper agimus, qui Ecclesiam suo pretioso sanguine acquisitam, inter diversas mundi hujus procellas, novis semper, prioribus ad vitam sumptis, suæ ducibus ad portum salutis attrahere, eamque nova luce infundere, quatenus nullo sit tenebrarum errore fuscata, sed viam veritatis inoffenso pede gradiatur. Unde merito omnis per orbem exultat Ecclesia, quia cum omnium verus remunerator bonorum gloriosissimum gratiæ sui pastorem Adrianum perpetuo remunerandum

super æthiæra duxisset, suis tamen ovibus pia crexit providentia præmium, qui scit ovile Dominicum ad canlas, non inferius vitæ agitare. Nos quoque merito, quos extremas orbis tenet, eodem modo præ cæteris gloriamur, quod illius sublimitas nostra salus, illius prosperitas nobis perennis exsultatio, quia unde tibi apostolica dignitas, inde nobis fidei veritas innotuit. Quapropter opportunum arbitror tuis sanctis jussionibus aurem obedientiæ nostræ humiliter inclinari, et quæ tuæ pietati rite nobis sequenda videantur toto nisu implenda, quæ vero rationi contraria deprebensa fuerint, citius declinanda ac interim a nobis omnimodo rescanda.

Sed modo ego Kenulphus gratia Dei rex excellentiam tuam humiliter exoro, ut te sine offensione animi vestri de profectu nostro, ut optamus, liceat alloqui, quatenus in gremium me pietatis tuæ tranquilla pace percipias, et quem meritum nulla facultas erigit, larga benedictionis tuæ ubertas ad plebem suam regendam locupletet, ut una mecum gentem quam vestra apostolica auctoritas fidei rudimentis imbuat, per intercessionem tuam contra impetum exterorum Omnipotens erigat, et per se regnum quod ipse Deus dedit nobis, dilatare dignetur. Hanc benedictionem omnes qui ante me sceptro præferre Merciorum, meruerant ab antecessoribus tuis adipisci; hanc ipse humilis peto, et a vobis, o sanctissime, impetrare cupio, quatenus in primis adæptionis sorte me tibi filium suscipias, sicut te in patris persona diligo, et totis obedientiæ viribus semper amplector. Decet enim inter tantas personas sedes sancta servari et inviolata charitas custodiri; quia paterna pietas filiorum felicitas in Deo esse credenda est, secundum illud Ezechias: *Pater filium notam faciet veritatem tuam, Domine.* In quibus verbis te, amande genitor, imploro, ut filio tuo tametsi indigno veritatem Domini tuis verbis sacrosanctis notam facere non deneges, ut per tuam sanam eruditionem, Deo adjuvante, ad melioris vitæ propositum merear pervenire.

Quia etiam, dulcissime, cum omnibus episcopis nostris et cuiuscunque apud nos dignitatis persona deprecor, ut nobis de multimodis inquisitionibus, super quibus maximam subtilitatem vestram dignum duximus perquirere, benigne respondeas, ne sanctorum traditio Patrum et ab illis tradita nobis, regula quasi incognita per aliquid vitietur in nobis, sed sermo tuus directus nobis in charitate et mansuetudine veniat, ut per Dei misericordiam profuturum in nobis perficiat fructum. Primum namque est quod pontifices nostri ac peritissimi quique in nobis dicunt, quod contra canones et apostolica statuta, quæ nobis a patre beatissimo Gregorio dirigente statuta sunt, sicut vos scitis, auctoritas Dorobernensis metropolitani in duas scinditur parochias, cuius, eodem patre mandante, ditioni subjacere debent episcopi duodecim, sicut per Ecclesias nostras legitur in epistola, quam fratri et coepiscopo Augustino direxit, de

* Quæ nunc Anglia, olim dicebatur Saxonia transmarina.

A duobus Londoniæ et Eboracæ metropolitanis episcopis, quam etiam apud vos haberi non dubitamus. Sed ipse primum pontificalis apex, qui tunc Londoniæ sub honore et ornamento pallii fuerat conscriptus, pro eo Dorobernensi oblati est atque concessus. Nam quia beatæ recordationis Augustinus, qui verbum Dei, imperante beato Gregorio, Anglorum genti ministrabat, et gloriosissime Ecclesiis præfuit Saxonix, in eadem civitate diem obiit, et corpus illius in ecclesia beati Petri apostolorum principis, quam successor ejus sanctus Laurentius sacravit, conditum fuisset, visum est cunctis gentis nostræ sapientibus, quatenus in illa civitate metropolitani honor haberetur, ubi corpus ejus pausat qui his partibus fidei veritatem inseruit. Cujus itaque, sicut vos scitis, dignitatis honorem primum rex Offa, propter inimicitiam cum venerabili Lamberto et gente Cantuariorum acceptam, avertere, et in duas parochias dissipare nisus, et piissimus coepiscopus et antecessor vester Adrianus rogatu prædicti regis facere cœpit, quod prius nemo præsumpsit, et Merciorum præsulem pallio extulit. Neutrum tamen ex his culpamus, quos Christus, ut credimus, æterna victoria triumphat.

Sed tamen excellentiam vestram humiles exoramus, quibus a Deo merito sapientiæ clavis collata est, ut super hac causa cum sapientibus vestris queratis, et quidquid vobis videatur, nobis postea servandum rescribere dignemini, ne tunica Christi inconsultis alicujus inter nos dissensionis schisma patjatur; sed per vestram sanam doctrinam, ut desideramus, ad veræ pacis unitatem dirigatur. Magna enim humilitate simul et dilectione hæc tibi scripsimus, papa beatissime, clementiam tuam profusius precantes, quatenus ad ea quæ a nobis necessario explicita sunt, benigne et juste respondeas.

Sed et illam epistolam, quam Atheraldus archiepiscopus coram cunctis provincialibus episcopis nostris multipliciter de suis ac totius Britannix causis et necessitatibus tibi scripsit, pio amore perscrutari digneris, et quidquid de rebus quæ in ea scripta sunt fidei norma poscat, pagina nobis veritatis patefacere memineris. Ergo præterito anno legationem meam etiam et episcoporum per Wadan abbatem misimus: ac ille accipiens legationem illam segniter, imo insipienter deduxit. Sed modo tibi munus modicum amoris gratia per Brine presbyterum, et Fildas, et Ceolberth ministros meos, pater amande, mitto: quod est centum et viginti mancusas cum litteris, precans te ut benigne suscipias, et benedictionem tuam nobis donare digneris. Omnipotens Deus te longævo tempore ad laudem suæ sanctæ Ecclesiæ eustodiat incolamem.

EPISTOLA II.

LEONIS PAPÆ III AD KENULPHUM REGEM MERCIORUM.
Respondet superiori, et petita omnia libens concedit.
 Domino excellentissimo filio Kenulpho regi Merciorum provinciæ Saxonix Leo papa.

Veniens ad sanctissima limina beatorum apostolorum Petri et Pauli, tam orationis vota fideliter solvens quam nostræ sedi apostolicæ causam sui sacerdotii suggerens, reverendissimus et sanctissimus frater noster Atheraldus archiepiscopus Dorobernensis Ecclesiæ nobis obtulit vestræ regalis excellentiæ syllabas, quibus in duabus epistolis a vobis directis, plenis fidei rectæ; magnam humilitatem vestram reperientes, omnipotenti Deo referimus grates, qui vestram prudentissimam excellentiam in omnibus ornavit ac decoravit erga beatum Petrum apostolorum principem, et nobiscum habere dilectionem, et in omnibus apostolicis humiliter consentire censuris. Porro in una ex illis epistolis reperimus qualiter gratiam nostræ apostolicæ functionis, si juxta fuissetis, animam vestram pro notis possuissetis benigne, imo et nostræ prosperitati multum in Domino congaudeatis; et cum nostræ dulcissimæ admonitionis litteræ ad vestræ unanimatis perveniunt aures, cum omni suavitate et cordis gaudio spiritali, quasi filii paternum munus suscipere fatemini. Fatebatur vero et hoc, quod aliquantulum ex vestra facultate benedictionem nobis offerri demandastis centum et viginti mancusas, quas cum magno amore pro animæ vestræ salute suscepimus.

Et prædictus archiepiscopus cum suis sociis honorifice ac benigne a nobis susceptus est, et adjuvari eum in suis necessitatibus libenter fecimus. Interea credentes vestræ prudentissimæ excellentiæ, ubi ferebatur in ipsis tuis regalibus apicibus quod nostris apostolicis sanctionibus nullus Christianus contraire præsumit, ideo totis nisibus nostris ea quæ tuo regno expediunt emittere atque prædicare conamur, ut ea quæ nobis præfatus frater noster Atheraldus archiepiscopus, seu tota synodus evangelicæ et apostolicæ doctrinæ sanctorumque Patrum, nec non prædecessorum nostrorum sanctorum pontificum, canonica censura prædicante, vestræ regali excellentiæ, seu cunctis principibus gentis vestræ et universo populo Dei edisserit, nequaquam in orthodoxa eorum doctrina quidpiam resistere debeatis, Domino ac redemptore nostro in Evangelio dicente, ubi ait: *Qui vos recipit, me recipit; et qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiat (Matth. x)*. Quanto magis pro ipso sæpe domino archiepiscopo quem nobis valde nimisque collaudastis, sicuti et est; videlicet clarissimus atque peritissimus, et quia illum scitis prudentem et bonis ornatum moribus, Deoque et hominibus dignum, ecce, fili dulcissime et amantissime atque præstantissime rex bone, in his tuis assertionibus collaudamus Deum omnipotentem, qui talem vobis demon-

* De Saxonia oblata a Carolo Magno sancto Petro sunt etiam litteræ Gregorii papæ VII, suo loco recitatae. Eodem pariter anno patriarcha Hierosolymorum per suum monachum misit ad Carolum Magnum sacrosancti sepulcri Redemptoris nostri claves, quem dimittens ipse Carolus Zachariam presbyterum illi adiunxit, qui dona ad loca illa sancta deferret (*Annales Francorum*). Innotuerat in Oriente etiam tanti regis Christianissimi pietas atque poten-

stravit antistitem, qui, sicut verus pastor, indicere verbis secundum doctrinam sanctorum Scripturarum dignam pœnitentiam valeat, et eruere qui sub ditione sacerdotali ejus existunt animas eorum ex inferno inferiori, et ab igne inextinguibili deducens eos, et introducens in portum salutis, et offerre pro illis hostiam dignam et immaculatam in conspectu divinæ majestatis omnipotenti Deo. Et quia multum nobis prænomnatus archiepiscopus in omni sanctitate sua et vitæ conversatione ultro citroque placuit, valde nimis ei credentes, ex auctoritate ei beati Petri apostolorum principis, cujus vel immeriti vires gerimus, talem præbuimus præsulatum, ut si quisquam ex subjectis suis, tam regibus et principibus quam universo populo, transgressus fuerit Dominica mandata, excommunicet cum usquedum pœniteat, et si impœnitens fuerit, *sit vobis sicut ethnicus et publicanus (Matth. xviii)*.

De Atheraldo vero jam facto archiepiscopo Dorobernensis Ecclesiæ, sicut a nobis poposcit vestrorum præsulum excellentia, ut ei justitiam faceremus de ipsis diocesisibus suis, tam episcoporum quam monasteriorum, quibus illicite, ut cognovistis, exspoliatus est, et a venerabili sede ejus, quæ dudum tenuit, ablatae sunt, nos per omnia enucleatius trutinantes, in sacro scrinio nostro reperimus sanctum Gregorium prædecessorem nostrum in integro ipsam parochiam numero duodecim beato Augustino synkello suo archiepiscopo tradidisse, et confirmasse episcopos consecrandi. Unde et nos, veritate ipsa reperta, ordinationes, seu confirmationes nostra apostolica auctoritate illi in integro, sicut antiquitas fuerunt, constituentes reddidimus, et privilegium confirmationis secundum sacrorum canonum censuram Ecclesiæ suæ observandum tradidimus.

EPISTOLA III.

AD CAROLUM MAGNUM.

De privilegio capellæ in Eresburg

Leo servus servorum Dei Carolo magno [regi Francorum] Romanorum imperatori.

Piæ tuæ petitioni per omnia congaudentes, quod jubes annuere non tardamus. Igitur hunc montem Eresburg, quem expugnatum cum tota Saxonia Deo obtulisti*, et per nos beato Petro consecrasti, liberum ab humana potestate esse, ut fratrum iuibi ad Christi servitium adunatorum ditioni tantummodo parere censemus. Qui ne aliquid in hoc impediunt patientur, neve regni vestri invasoribus aliqua rebellandi fiducia præparetur, sub anathemate, sancti Petri auctoritate interdiciamus ne quis unquam bellica in ipso monte præsidia collocare, aut per te collata prædia, aut decimas circa montem per dies

tia, adeo ut ad hunc unum respicerent omnes tranquillam unicum Christianæ religionis, temporibus istis perditissimis, quibus sub Saracenorum iugo gemebant, decus et ornamentum. Porro pro restauratione ecclesiarum Hierosolymorum Carolus collectam more majorum indixit. Est ea de re titulus in ejus Capitularibus his verbis inscriptus: *De elemosyna mittenda in Jerusalem, propter ecclesias Dei restaurandas, proximo natali Domini*.

Saxonicas rastas quas illuc delegasti, audeat diripere. Hæc conservantibus sit pax a Deo Patre: infrigentibus excommunicatio et a beatorum collegio sit separatio in æternum.

Data Eresburg per manus bibliothecarii et cancellarii Ecclesie Romanæ vii Kal. Januariæ, anno Domini Leonis III 4, indict. 7 [octava], die dedicationis capellæ in Eresburg.

a EPISTOLA IV.

AD EUMDEM CAROLUM MAGNUM.

De accusatoribus.

(Hanc epistolam vide hujusce Patrologiæ tomo XCVIII, col. 525.)

EPISTOLA V.

AD EUMDEM.

Qualiter Sicilienses cum Saracenis pactum fecerunt, et captivi redditi.

(Vide tomo ut supra, col. 544.)

EPISTOLA VI.

AD EUMDEM.

De occisione Maurorum in Græcos.

(Vide ibid., col. 540.)

EPISTOLA VII.

AD EUMDEM.

De iniquo consilio facto.

(Vide ibid., col. 548.)

EPISTOLA VIII.

AD EUMDEM.

Gratiarum actionis.

(Vide ibid., col. 531.)

EPISTOLA IX.

AD EUMDEM.

De beneficiis acceptis.

(Vide ibid., col. 527.)

EPISTOLA X.

AD EUMDEM.

Questiones solvendæ.

(Vide ibid., col. 538.)

EPISTOLA XI.

AD EUMDEM.

Intercessionem et cætera.

(Vide ibid., col. 535.)

^a Hanc et novem sequentes edidit an. 1655 Helmstadii Hermannus Conringius, sed pro solemnî hæreticorum more fœdissimis adversus Ecclesiam catholicam ejusque supremos pontifices criminationibus atque calumniis conspurcatis.

^b Reverendissimus quisque pro Ecclesia catholica scriptis, disputationibus ac laboribus longe clarissimus vir, dominus Joannes Pistorius theologus, jurisconsultus, ac medicus celeberrimus, sacræ Cæsareæ majestatis consiliarius amplissimus, patronus mihi jugi observantia colendus, ex amplissima nobilissimaque ejusdem sacræ Cæsareæ majestatis Viennensi bibliotheca misit ad me antiquum manuscriptum codicem, in quo inter alia antiqua monumenta hanc Leonis papæ III epistolam ad Riculphum Moguntinæ Ecclesie archiepiscopum inscriptam inveni, descripsi, et in hanc nostram epistolarum, decretalium et conciliorum novam editionem transtuli. Idem codex habet manuscriptum concilium Moguntinum pri-

EPISTOLA XII.

AD EUMDEM.

Qualiter quidam episcopus exsul inventus.

(Vide ibid., col. 518.)

EPISTOLA XIII.

AD EUMDEM.

Qualiter missi justitiam facturi damnum fecerunt.

(Vide ibid., col. 520.)

^b EPISTOLA XIV.

AD RICULPHUM EPISCOPUM MOGUNTINUM.

Gratias agit de muneribus ab eo missis; mittit vicissim reliquias sancti Cæsarii, quas postulabat.

Leo episcopus servus servorum Dei reverendissimo et sanctissimo Riculpho episcopo.

^B Cum ad limina beatorum principum apostolorum Bernharius venerabilis episcopus una cum Adalardo religioso abbate, missi filii nostri domini Caroli serenissimi imperatoris, conjunxissent, et omnia prospera ac salubria de prædicto filio nostro, seu de ejus sublimissima prole, vel omnibus fidelibus suis nobis nuntiassent, immensas omnipotenti Dei gratiarum actiones retulimus. Interea obtulit nobis prælatus Bernharius episcopus sanctitatis vestræ pulcherrimum munus et litteras. Quas vero litteras relegentes, gratias reverendæ almitati vestræ retulimus, quia nostri esse memores in vestris Deo acceptis orationibus non prætermittitis. De tantis autem muneribus, quibus nos assidue pro amore B. Petri apostoli ditatis, credimus in omnipotentem Deum, quia dignam retributionem hic et in futuro ab ipso clavigero regni cœlestis percipietis. De reliquiis vero sancti Cæsarii, sicut petistis, per eundem Bernharium venerabilem episcopum sanctitati vestræ direximus.

EPISTOLA XV.

SEU SYMBOLUM ORTHODOXÆ FIDEI LEONIS PAPÆ.

Leo episcopus, servus servorum Dei, omnibus orientalibus Ecclesiis.

Hoc symbolum orthodoxæ fidei vobis mittimus, ut tam vos quam omnis mundus secundum Romanam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam rectam et inviolatam teneatis fidem. Credimus sanctam Trinitatem, id est, Patrem, Filium, et Spiritum sanctum, unum Deum omnipotentem, unius substantiæ,

^D quod auctoritate Riculphi archiepiscopi Moguntinensis sub Leone papa III, anno Domini 815, celebratum fuit. Sed cum illud a principio ejus quod exstat in editione Suriana parum discreparet, in fine autem mutilum esset, nullas, vel saltem pauculas lectionis varietates in margine annotavi. Ab eodem viro Christianæ reipublicæ et Ecclesiæ amantissimo manuscriptum originale exemplar concilii Constantiensis non sine magnis ejus impensis, laboribus et molestis Constantia ad me transmissum est; quo fructu quæve utilitate totius Ecclesiæ, infra indicabimus. Cætera hujus aliorumque doctissimorum virorum studio et industria reperta, et huic nostræ editioni communicata fuerunt, locis opportunis gratis affectu commemorabo; non alia sane intentione, quam ut intelligas, lector charissime, nihil huic operi insertum vel superadditum esse quod non a doctissimis hisque probatissimis viris acceptum fuerit. Sev. BERTUS.

unius essentiæ, unius potestatis, creatorem omnium A creaturarum, a quo omnia, per quem omnia, in quo omnia : Patrem a seipso, non ab alio; Filium a Patre genitum, Deum verum de Deo vero, lumen verum de lumine vero, non tamen duo lumina, sed unum lumen; Spiritum sanctum a Patre et a Filio æqualiter procedentem, consubstantialem, coæternum Patri et Filio. Pater plenus Deus in se, Filius plenus Deus a Patre genitus, Spiritus sanctus plenus Deus a Patre et Filio procedens. Non tamen tres Deos dicimus, sed unum Deum omnipotentem, æternum, invisibilem, incommutabilem, qui totus est ubique præsens, non per partes divisus, sed totus in omnibus, non localiter, sed personaliter, qui sine commutatione sui mutabilia creavit et creata gubernat, semper manens id quod est, cui nihil accidens esse poterit, quia simplici divinitatis naturæ nihil addi vel minui potest, quia semper quod est, cui semper primum est, cui sempiternum est, cui idem est esse, vivere, et intelligere. Et hæc tria unus Deus. Hæc tria idem Deus et Dominus, vera et sempiterna trinitas in personis, vera et sempiterna unitas in substantia, quia una est substantia Pater et Filius et Spiritus sanctus. Hæc vero sancta Trinitas nihil est in tribus personis simul nominatis quam in u a qualibet persona semel dicta, quoniam unaquæque persona plena est substantia in se, non tamen tres substantiæ, sed unus Deus, una substantia, una essentia, una æternitas, una magnitudo, una bonitas, Pater et Filius et Spiritus sanctus. Nec aliud est Pater in natura quam Filius vel Spiritus sanctus, nec aliud Filius et Spiritus sanctus quam Pater in natura, quibus est. una natura. Sed alius est Pater in persona, alius Filius in persona, alius Spiritus sanctus in persona. In Patre æternitas, in Filio æqualitas, in Spiritu sancto æternitatis æqualitatisque connexio. Unum omnes in substantia et essentia, omnipotentia, et divinitate. Sicut enim eadem sancta Trinitas inseparabilis est in substantia, ita inseparabilis est in operibus, quamvis opera Dei quibusdam personis specialiter convenient, sicut Patri vox illa quæ de cælo sonuit super Christum baptizatum, et ad Filii personam humanitatis tantummodo pertinet susceptio, et Spiritus sancti personæ proprie congruit illa columba, in cuius specie idem Spiritus sanctus descendit super eundem Filium secundum hominem baptizatum. Tamen absque omni dubitatione illam vocem et illam columbam in Christi humanitatem tota sancta Trinitas operata est, cuius opera inseparabilia sunt. Credimus eundem Filium Dei Verbum æternaliter natum de Patre, consubstantialem Patri per omnia, temporaliter natum de Spiritu sancto et Maria Virgine, duas habentem natiuitates, unam ex Patre æternam, alteram ex matre temporalem; qui etiam Filius Dei, suæ carnis conceptione conceptus est et suæ carnis natiuitate natus. Deum verum confitemur conceptum et Deum verum natum, eundem verum Deum verum hominem unum Christum Filium Dei unigenitum, per primum et

perfectum in duabus naturis in unius personæ singularitate impassibilem et passibilem, mortalem atque immortalem, crucifixum in infirmitate nostra, eundemque semper viventem in virtute sua, qui mortuus est carnis suæ morte et sepultus, atque ab inferis, damnato et spoliato principe totius iniquitatis, rediens tertia die resurrexit, atque cum triumpho gloriæ videntibus discipulis cælum ascendit, sedens in dextera Patris, id est, majestate divinitatis, inde jam venturus iudicare vivos et mortuos, quem impii iudicantem videbunt in ea forma qua crucifixus est, non in ea humilitate qua iniuste iudicatus est, sed in ea claritate qua iuste iudicaturus est mundum; cuius majestatis visio æterna est omnium sanctorum beatitudo. Qui secundum hanc fidem rectam non crediderit, hunc damnat sancta, catholica et apostolica Ecclesia, quæ fundata est ab ipso Jesu Christo Domino nostro, cui est gloria in sæcula. Amen.

EPISTOLA XVI.

AD ATHELARDUM ARCHIEPISCOPUM DOROBERNENSEM.

Mittit pallium, et primatem totius Angliæ agnoscit.

Leo episcopus, servus servorum Dei, Athelardus archiepiscopo Dorobernensis Ecclesiæ in perpetuum.

Pontificali discretioni præcipue congruit præsubilibus Ecclesiarum, secundum eorum irreprehensibilem fidem, audientiam præbere, et eorum quæ per beatum Petrum principem apostolorum et nos gerere desideraverint, quæ canonicis non refragantur sanctionibus, effectum concedere. Ut cum id quod desiderant, obtinuerint, flagrantiores erga eorum religionis amorem existant. Exhortanda itaque nobis visa est ac precanda tua fraterna almitas pro diocesis Angliæ sibi commissis, videlicet episcoporum, seu monasteriorum tam monachorum quam clericorum et puellarum; quæ sicut ab olitanis temporibus tua Ecclesia tenuit, ut in sacro scrinio nostro requisita cognovimus, ita tibi tuisque successoribus tenenda confirmamus. Omnes Anglorum Ecclesias sanctus ac egregius prædicator papa Gregorius ordinavit atque catholice confirmavit beato Augustino archiepiscopo, sincello suo subjectas fore in ævum per sacrum usum pallii; et ideo tibi scribimus ex auctoritate beati Petri apostolorum principis, cui a Domino Deo potestas data est, dicente: *Quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum; et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis; et quodcunque solveris super terram, erit solutum et in cælis (Matth. xvi).* Imo et secundum institutam sanctorum canonum censuram, licet immeriti ejusdem beati Petri, clavigeri regni cælorum, vicem gerentes, tibi, Athelarde, tuisque successoribus omnes Anglorum Ecclesias, sicut a priscis temporibus fuerunt, in perpetuum in ipsa tua metropolitana sede, per subjectionis cognitionem, eas irrefragabiliter jure esse concedimus detinendas. Si quis vero, quod non optamus,

contra hanc nostræ diffinitionis vel apostolici privilegii auctoritatem venire tentaverit, ex auctoritate apostolica statuimus, ut, si archiepiscopus vel episcopus fuerit, ex ordine præsulatus sit dejectus; similiter presbyter vel diaconus aut alius quilibet minister sacri ministerii si fuerit, ab ordine sit depositus; si autem ex numero laicorum fuerit, tam rex quam princeps, aut quælibet magna sive parva persona, a sacræ communione participatione se noverit alienum. Hanc privilegii paginam, auctoritate beati Petri apostolorum principis, cujus ministerio fungimur, tibi, Athelarde, tuisque successoribus in perpetuum concedimus obtinendam. Ad cujus firmitatem manibus nostris subscriptionem impressimus, illamque nomine nostro signari mandavimus. Quam etiam a Sergio scriniario nostro scribi præcepimus mense Januario. Dat. xv Kal. Februarii per manum Eustachii, primicerii sanctæ sedis apostolicæ imperante domino Carolo piissimo, consule, Augusto, a Deo coronato, magno, pacificoque imperatore, anno secundo post consulatum ejusdem domini, in dictione decima.

EPISTOLA XVII.

(Fragmentum.)

[*Ex Ivone, Decr. p. III, c. 102.*]

Contra sanctorum Patrum censuras videtur existere, si secularis homo vel laicus presbyteros ab ecclesiis, in quibus tempore ordinationis eorum denominati vel introducti fuerint, nitetur expellere.

EPISTOLA XVIII.

OMNIUM TOTIUS BRITANNIÆ EPISCOPORUM ET SACERDOTUM AD LEONEM.

De successione archiepiscoporum Dorobernensium.

Omnes episcopi et sacerdotes totius Britannicæ insule venerabili papæ Leoni salutem in Christo.

Notum fore cupimus almitati vestræ, sicut legimus in historiis Anglorum, scribente Beda historiographo et laudabili doctore nostro, quod non tam ingens labor incumbat anterioribus nostris, scilicet pallii gratia Romam usque fatigari, quemadmodum postea mos inolevit. Scripsit namque ipse præfatus doctor, quod beatus papa Gregorius Augustinum prædicatorem genti Anglorum direxerit, non episcopum ordinatum, sed monachum, cum aliis ejusdem religionis cooperantibus. Ipse namque Augustinus post conversionem prædictæ gentis ab Ætherio Arelatensi archiepiscopo, archiepiscopus ordinatus est, juxta quod jussa sancti patris Gregorii acceperat. Postea vero Augustinus successorem sibi Laurentium adhuc vivens ordinavit, exemplum sequens beati Petri principis apostolorum, qui Clementem adiutorem et successorem sibi concessisse perhibetur. Post Laurentium Mellitus sedem Dorobernensis Ecclesiæ suscepit. Et post Mellitum, Justus; qui ambo susceperunt scripta exhortatoria a pontifice Romanæ et apostolicæ sedis Bonifacio, data sibi ordinandi episcopos auctoritate; cujus auctoritatis ista est forma. « Dilectissimo fratri Justo Bonifacius. Pallium per latorem præsentium frater-

nitati tuæ, benignitatis studiis invitati, direximus, concedentes etiam tibi ordinationem episcoporum, exigente opportunitate, Domini præveniente misericordia, celebrare; ita ut Christi evangelium plurimorum annuntiatione in omnibus gentibus, quæ necdum conversæ sunt, dilatetur, etc. » Nam iste Justus ante ab Augustino episcopus ordinatus est, sicut et Mellitus. Ipse quoque Justus ordinavit Paulinum episcopum, et Honorius papa misit pallium ipsi Paulino, ubi gentem Nardanhymbrorum cum suo rege ad fidem Christi, Paulino evangelizante, conversam esse didicit. Qui Paulinus post obitum prædicti Justi, Honorium Dorovernensi Ecclesiæ archiepiscopum ordinavit, cui etiam præfatus papa Honorius misit pallium et litteras, in quibus continentur hæc:

« Dilectissimo fratri Honorio, Honorius salutem.

Juxta vestram petitionem et filiorum nostrorum regum, vobis per præsentem nostram præceptionem, vice beati Petri apostolorum principis, auctoritatem tribuimus, ut quando unum ex vobis divina ad se jusserit gratia evocari, is qui superstes fuerit alterum in loco defuncti debeat episcopum ordinare. Pro qua etiam re singula vestræ dilectioni pallii pro eadem ordinatione celebranda direximus, ut per nostræ præceptionis auctoritatem possitis Deo placitam ordinationem efficere: quia ut hæc vobis concederemus, longa terrarum marisque intervalla quæ inter vos et nos obsistunt ad hæc nos condescendere coegerunt, ut nulla possit Ecclesiarum vestrarum factura per cujuslibet occasionis obtentum quoquo modo pervenire, sed potius commissi vobis populi devotionem plenius propagare. Deus te incolumem custodiat, dilectissime frater. »

Item Albinus vel Alcuinus maximus librarius scripsit ad Offam, regem Anglorum, dicens quod archiepiscopus semper ab archiepiscopo debeat ordinari, et pallium ei debet mitti a domno apostolico. Sed regum dissensiones hanc turbaverunt ordinationem, ita ut non potuerit fieri quod fieri debuit, quamvis sancti canones firmissime decrevisset nunquam ob regum dissensiones ecclesiastica statuta violari debuisse. Tunc temporis impleverunt sancti et apostolici viri illud laudabile præceptum Salvatoris nostri, dicentis: *Gratis accepistis, gratis date* (*Matth. x, 8*). Tunc sine viribus elanguit simoniaca hæresis, quia non pecunia emebatur donum Dei, sed gratis, sicut ipse jusserat, donabatur. Timendum est juxta tamen vendentibus gratiam Dei hoc quod Petrus apostolus Simoni dicebat: *Pecunia tua tecum sit in perditione; non est tibi pars, neque sors in sermone hoc* (*Act. viii*).

ADMONITIO

In sequentem epitomen epistolæ Leonis papæ III.

[Vetustissimus ille noster Lucensis codex ms. in collectione canonum in epitomen redactorum sequentem pariter Leonis epistolam seu epistolæ synopsis exhibet, quam ad Leonem hunc pertinere, ex illo ad quem data scribitur, intelligimus. Directa est enim Alcuino, qui alteri Leoni pontifici nulli præter quam tertio æqualis vixit.]

*Ex epistola Leonis ad Alcuinum, TERNAM MERSIONEM A
FIERI IN BAPTISMA, Caroli Magni ad Offum Mercio-
rum regem epistola.*

Carolus Dei gratia rex Francorum et Longobardo-
rum ac patricius Romanorum, viro venerando ac
fratri charissimo Offæ, regi Merciorum, præsentis
prosperitatis et æternæ beatitudinis in Christo sal-
lutem.

Inter regales dignitates et sublimiores sæculi per-
sonas fœderatæ in unanimitate pacis amicitia jura
et sanctæ charitatis concordiam ex intimo cordis af-
fectu servare, multis prodesse solet; et si inimicitia
nos Dominico præcepto dissolvere jubemur, quanto
magis vincula charitatis connectere curandum est?
Unde et nos, frater dilectissime, antiqui memores in-
ter nos pacti, has vestræ reverentiæ litteras dirigere
curavimus, ut fœdus in radice fidei firmatum flore-
ret in fructu charitatis; relectisque vestræ frater-
nitatis epistolis, quæ diversis siquidem temporibus
per missorum vestrorum manus nobis delatæ sunt,
singulis competenter vestræ auctoritatis suggestio-
nibus respondere satagentes, primo gratias agimus
omnipotenti Dei de catholicæ fidei sinceritate, quam
in vestris laudabiliter invenimus paginis exaratam,
agnoscentes vos non solum terrenæ patriæ fortissi-
mos protectores, sed etiam et sanctæ fidei devotissi-
mos esse defensores. De peregrinis vero qui pro
amore Dei et salute animarum suarum beatorum li-
mina apostolorum adire desiderant, sicut olim per-
donavimus, cum pace sine omni perturbatione vadant
suo itineri, secum necessaria portantes. Sed proba-
vimus quosdam fraudulentè negotiandi causa se in-
termiscere, lucra sectantes, non religioni servientes.
Si tales inter eos inveniantur, locis opportunis sta-
tuta solvant telonea; cæteri absoluti vadant in pace.
De negotiatoribus quoque scripsisti nobis, quos vo-
lumus ex mandato nostro ut protectionem et patro-
cinium habeant in regno nostro legitime, juxta anti-
quam consuetudinem negotiandi. Et si in aliquo loco
injuncta affligantur oppressione, reclament se ad nos
vel nostros judices, et plenam jubebimus justitiam
ferri. Similiter et nostri, si aliquid sub vestra po-
testate injusti patiantur, reclament se ad vestræ æqui-
tatis iudicium, ne aliqua inter nostros alicubi oboriri
possit perturbatio. De Odhbertho vero presbytero,
qui de Roma rediens, pro Dei amore, ut referre
solet, peregrinari volens, non vos accusare veniens,
sciat dilectio vestra, quod eum cum cæteris exsulibus
qui timore mortis sub nostræ protectionis con-
fugerunt alas, Romam direximus, ut sub præsentia
domini apostolici, et N. archiepiscopi vestri, quo
se, ut vestri innotuerunt apices, voto constrinxerunt,

audita causa illorum judicentur; ut in quo
pietatis intercessio non profuit, æquitatis indicatio
proficiat. Quid nobis cautius esse poterit, quam ut
apostolicæ auctoritatis censura causam discernat,
in qua aliquorum dissonat sententia? Petras vero
nigras, quas vestra flagitabat reverentia, vobis
direxi. Veniat missus qui consideret quales an-
mus vester desideret, et ubicunque inventæ fuerint,
dari, et in vehendo adjuvari libenter mandabimus.
Sed sicut vos de longitudine petrarum desiderium
vestrum intimastis, ita et nostri de prolixitate saga-
rum deposcunt, ut tales jubeatis fieri, quales anti-
quis temporibus ad nos venire solebant. Cognoscat
quoque dilectio vestra quod aliquam benedictionem
de dalmaticis nostris, vel palliis ad singulas sedes
episcopales regni vestri, vel Æthelredi in elemosy-
nam domni Adriani, apostolici patris nostri, et ama-
toris vestri direximus, deprecantes ut diligenter ju-
beatis intercedere pro anima illius, nullam habentes
dubitationem beatam illius animam in requie esse,
sed ut fidem et dilectionem ostendamus in amicum
nobis charissimum. Sicut et beatus præcipit Augu-
stinus pro omnibus ecclesiasticæ pietatis intercessio-
nes fieri debere, asserens, pro bono intercedere,
facienti proficere. Sed et de thesauro humanarum
rerum, quem Dominus Jesus nobis gratuita pietate
concessit, aliquid per metropolitanas civitates trans-
misimus; vestræ quodque dilectioni, ad gaudium et
gratiarum actiones Deo omnipotenti, dirigere studui-
mus unum baltheum, et unum gladium Ilunniscum,
et duo pallia serica, quatenus ubique in populo
Christiano divina prædicetur clementia, et nomen
Domini nostri Jesu Christi glorificetur in æternum.
Pro nobis nostrisque fidelibus, imo et pro cuncto
populo Christiano, assiduas fieri faciatis interces-
siones, deprecamur, quatenus mitissima superni
regis [bonitas] regnum sanctæ Ecclesiæ protegere,
exaltare, et dilatare dignetur. Deus omnipotens
dignitatis vestræ excellentiam ad tutelam sanctæ
Ecclesiæ longæva prosperitate incolumem conser-
vare dignetur, desiderantissime frator.

Sæpe sequens agnum lupus, est a voce retentus,

Sæpe avidum fugiens respicit agna lupum.

Sæpe canes leporesque umbra cubuere sub una,

Et stetit in saxo proxima cærulea [Cervula];

Et sine lite loquax cum Palladis alite cornix

Sedit, et accipitri juncta columba fuit.

Deceptum risi qui se simulabat amare;

In laqueos auceps decideratque suos.

Intrat amor mentes, usu didiscitur usus;

Qui poterit sanum fingere, sanus erit.

EPISTOLA NICEPHORI CONSTANTINOPOLITANI

AD LEONEM PONTIFICEM MAXIMUM,

Theodoro Peltano societatis Jesu theologo interprete.

- ARGUMENTUM. — Propter diaboli insidias, crebros humanæ vitæ lapsus, caninos malevolorum morsus, muneris gravitatem, aliaque id genus non pauca, episcopale munus cum dignitate publicaque utilitate obire arduum esse docet, seseque proinde, quod suam ipse vitam recte instituere vix queat, ad eam functionem assumi non debuisse; subjungit, quod vitæ genus, antequam episcopus crearetur, sectatus fuerit, tum qua ratione et occasione ad patriarchatum Constantinopolitanum pervenerit; Romani pontificis operi ejusdemque fidem et apud Deum deprecationem implorat; fidem Romanorum ab Apostolo laudatam, ipse quoque laudat: addit nihilominus fidei gratiam non solum veteris, sed novæ quoque Romæ, imo omnium gentium et nationum esse, quod apostolicus sermo per omnem mundi plagam pervasisset. Subnectit his suam sæpè Ecclesiæ confessionem, qua prolixè et eleganter declarat se ab omnibus iis erroribus, et hæresibus alienum esse, quæ vel Constantinopoli, vel alibi usquam contra Christum ejusque Ecclesiam exstiterunt aliquando, atque ita in omnibus et per omnia sese complecti Romanæ Ecclesiæ, ut quæ reliquarum mater sit, fidem, omnia rursus concilia ejusdem Ecclesiæ auctoritate celebrata, cætera denique omnia, quæ quovis modo ad fidei unitatem pertinent; quare epistola hæc inter alias, quæ ad Ecclesiarum unionem pertinent, merito reponenda fuit. Excusat se postremo quod tardius justo ad Romanum pontificem scripserit, sæpèque fidei rationem reddiderit. Cæterum Leonem ad quem epistola hæc perscribitur, secundum, vel tertium ejus nominis pontificem fuisse ex eo manifestum fit, quod secundam synodum Nicænam, quam sub Adriani primi pontificatu celebratam fuisse constat, sua ætate celebratam fuisse asserat. Adriano autem successit Leo tertius.

^b Τῷ τὰ πάντα ἀγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ Ἀ καὶ συλλειτουργῷ κυρίῳ Λέοντι πάπα τῆς πρεσβυτέρως Ρώμης Νικηφόρος ἐπίσκοπος ἰουστινιανουπόλεως, χαίρειν.

Μίγρις μὲν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀξιώματός, καὶ πάσης ἐφημέριος ἐπάξιός, ὅστις ποτὲ ὁ πιστὸς ἐκείνος [καὶ φρόνιμος] οἰκίτης, ἑποῖός δὲ ἐν παραβολαῖς τῶν ἱερῶν ἐκείνων, καὶ εὐαγγελικῶν ἀναγέγραπται κηρυγμάτων. Ἰπὸ τοῦ κυρίου καθιστάμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ οἰκονομῶν ἐν κρίσει τῶν ἐπιτετραμμένων τὸν λόγον, καὶ δαπανῶν οὐ περιττῶς καὶ ἀσώτως, ἀλλ' εἰς δέον τοῖς πιστευθεῖσι, καὶ καλῶς ἀποχωρῶμενος, διδοῦς εὐκαίρως τοῖς συνδούλοις τὸ σιτομίτριον, καὶ χορηγῶν ἑκάστοις καὶ διατίμων ἀναλόγως τὸ πρόσφορον, χάριν τε καὶ εὐμένειαν διὰ ταῦτα ὄλην τὴν τοῦ δεσπότητος, χάριν τε καὶ εὐμένειαν ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, καὶ τὸ λογάριον παρ' αὐτοῦ ἀποπερῶμενος, καὶ ἐν ἅπασι, ὧν ἂν αὐτὸν ἐπιτροπέειν χειροτονήσει κατασταθῆσθαι τὸ ἐπάγγελμα κατακτώμενος, δεξιός τε γὰρ ὑπάρχων εὖ μάλᾳ καὶ ἄριστος, πίστιν ὁμοῦ καὶ φρόνησιν ἐμμελεστάτην ἐκέρυττότε καὶ παριστήσατο· πῆ μὲν τὸ εὐνοητικόν τε καὶ εὐγνωμον πρὸς τὸν δεσπότην τὸν ἑαυτοῦ ἐπιδεικνύμενος, καὶ ἡμιστά τε τῶν πιστευθέντων ἀποποιούμενος, πῆ δὲ λογισμῶ τῷ καθήκοντι, καὶ δεινοσίᾳ νήψει, καὶ προσοχῇ, καὶ ἀκραιψίᾳ πρὸς τὸ ἰλευθέριον διαπορθεμένων οἷς προσήκει τὰ ἀναλούμενα, ἀφ' ὧν ἤδη τῆς προστασίας οἷα τῆς δεσποτικῆς ἀξιοῦμενος, καὶ τὸ, « Εὐ θούλε ἀγαθὴ καὶ πιστὴ, κατακτείνεται, ἐπὶ ὀλίγα ἢ πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, καὶ εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἐνδικῶς εἰσελθεῖν προσταχθήσεται. » Τοιαῦτα δὲ ἐκείνου τοῦ οἰκίτου, καὶ τὰ γέρα καὶ τὰ ἔργα.

^a Summarium hujus epistolæ accuratissimum exhibet Ignatius Nicephori discipulus in ejus Vita die 13 Martii apud Henschen., cap. 4. HARDUINUS.

^b Græcum textum contulimus cum ms. cod. optimæ notæ bibliothecæ Seguerianæ, in plerisque correctimus et illustravimus.

^c Leoni papæ antiquæ Romæ fratri et comministro per omnia sanctissimo beatissimoque Nicephorus Dei misericordia episcopus Constantinopolitanus in Domino salutem.

Magnus revera omnique laude et admiratione dignus est, cujuscumque ejusmodi fidelis et prudens servus est, cujuscumque in sacris Evangelii parabolis describitur: talis enim a Domino super familia ejus constitutus, gregi sibi commisso, sermonem non supervacue, non prodige, non imprudenter, sed cum judicio ac pro egentium necessitate et utilitate dispensans, suisque conservis tritici mensuram opportuno tempore dispertiens, et singulis tandem commode certa cum proportione necessaria distribuens, non vulgarem apud dominum suum gratiam

^B ac benevolentiam promeretur, promissæque beatitudinis bravium certe consequitur; enimvero in omnibus quorum procurator institutus est proficiens, promissisque obtinendis sedulo incumbens, ac fidem cum prudentia et dexteritate, nec non debitam curam sollicitudinemque ubique adhibens, suam erga dominum benevolentiam gratumque animum egregie declarat. Quare cum neminem ex iis qui fidei suæ concrediti fuerunt deperdat, verum convenienti prudentia, sensuumque sobrietate et diligentia, et sinceritate salutem, libertatemque uniuscujusque impigre promoveat, et ad eam impetrandam necessaria præsidia subministret, fit ut Dominico favore dignatus adventuque ejusdem clementer visitatus, tandem lætum illud evangelium ^C audiat: *Exge, serve bone et fidelis, quia in pauci fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini (Matth. xxv, 25).* Hæc itaque fidelis illius servi et opera et præmia sunt.

^c Exstat apud Baronium, an. 811, vetus ejusdem epistolæ interpretatio, et quam ex codice ms. Virdunensi descriptam misit ad eum R. P. Fronto Ducæus S. J., qui etiam primus Græcum textum ab Hier. Commelino excusum versioni Peltanicæ e regione adjunxit.

At vero ego non is sum qui isthæc rite moderari A dispensareque valeam, sed qui aliorum moderamine atque directione plane indigeam; sum enim admodum exiguus, vere omnium infimus, et hac tam præclara sorte tantaque functione penitus indignus, et proinde Ecclesia, quæ domus Dei ab Apostolo definitur, homini naturæ usque adeo infirmæ ac imbecillis, divinarumque purgationum beneficio majorem in partem adhuc destituito (ne quid aliud gravius dicam) nulla ratione committi debuerat; sed nec ego quoque, cum memetipsum regere apteque componere nec lum satis didicerim, neque vilia illa et terrena satis adhuc despexerim, animarum curam gubernationemque suscipere ullatenus debueram, cum illi quoque, qui amplioribus et animi et corporis bonis cumulati sunt, administrationis hujus finem ægre admodum consequi valeant. At posteaquam semel ad munus hoc, quo semper indignum me judicavi et etiamnum judico, evecus sum, utinam, si illud beatitudinis elogium non omnino promerear, eo saltem calamitatum miseriarumque non deveniam, ut perverso obstinatoque animi sensu a rectitudine abstractus, oppositam sortem, hoc est maligni illius servi cladem fortunamque experiar (hic enim cum ignavia intemperantiaque plurimum indulgens domini adventum negligeret, et gravem præterea intolerabilemque suis sese concessis exhiberet, et cum ebriosis commercium societatemque haberet, repentino domini sui adventu divisus; eandemque cum hypocritis partem in sulphureo stagno sortitus legitur), aut certe illius, qui cum talentum acceptum defocisset, et sub terra occultavisset, acerbè graviterque accusatus, non solum fenus, et illud multiplicatum postulat, verum ipso quoque capitali despoliatus, in tenebras exteriores abjicitur (*Math. xxv*). Utinam in horum numero non inveniar, neque in exemplum derisionemque et capitis motionem omnibus intuentibus propositus, ab eoque qui omnia nostra novit et scrutatur redargutus et condemnatus, meritis iniquarum actionum poenas olim exsolvere compellar, ita ut il qui in similes forte noxas lapsuri erant, meo exemplo supplicioque admitti a scelere se contineant, vitamque corrigant.

Quoniam ergo Deo permittente et connivente jurgum istud subii, præsensque ministerium et famulatum invite ac tantum non per vim suscepi, qualis mihi annis retro actis functio vitæque ratio exstiterit, quemadmodum omnibus propemodum comperitum est, breviter expediam. Itaque aliis aliud est studium opusque majus vel minus, prout uniuscujusque fert libido, et quisvis quod profuturum sperat, suapte arbitrato sibi eligit. Quemadmodum enim variae hominum sunt sententiæ, variaque consilia, diversæ ad hæc consuetudines et mores, ita etiam electiones ritusque vivendi variis modis inter se discernuntur, et quodammodo ad infinitatem quamdam

* Ex codice Signeriano supplevimus quæ deest.

Εγὼ δὲ οὐ τῶν οἰκονομῶν καὶ θύουεν ταῦτα δ.δουνη-
μένων, τῶν δὲ οἰκονομῆσθαι καὶ ἄγεσθαι δεδημημένων,
μακαρχίνος· ἐπειδὴ σμικρὸς ἄγαν, καὶ τῶν πάντων
ἐλάχιστος, καὶ τηλικαύτης εὐμοιρίας πάμπαν καὶ εὐ-
κληρίας ἀπολειπόμενος, καὶ διὰ ταῦτα οὐδὲ Ἐκκλησίαν
πιστεύεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἀποστολικῶς οἶκος Θεοῦ, βε-
βουλημένος, τῷ ἀνισχύρῳ καὶ νοθεστέρῳ [νοθεστέρῳ]
τῆς φύσεως, καὶ τῷ ἐνδόντῳ τῆς τῶν θειοτέρων μη-
σιως, ἥπερ εἰπεῖν ἀναγκασιώτερον [ἢς περ εἰπεῖν οἰκτι-
ότερον]· ὅτι μὴ τὰ ἑαυτοῦ εὐ θέμενος, μηδὲ τῶν ταπει-
νῶν καὶ χαμαιεῶνων ὑπερκύψας, οὐδὲ ψυχῶν προστα-
σίαν καὶ ἐπιμίλειαν εἰδήμην ἂν ἐγχειρίζεσθαι πάποτε·
* οἷς γὰρ τῆς τῶν οἰκίων σπουδῆς οὐ μεθίστηται βει-
τιώσεως, σχολῆ γ' ἂν οὗτοι τὰ τῶν πέλας εὐ διαβίῃσθαι
ἐκνοθήσονται. καὶ ἅμα τῆς δωρεᾶς ἐμῆς καὶ χάριτος·
ἀνάξιον ἑαυτὸν κρίναν καὶ λογιζόμενος, καὶ ὄρετόν γε
ὡς οὐ τοῦ μακαρισμοῦ ἐκείνου ἄξιός, μηδὲ τοῦ ἁλίου
εἶναι καὶ ταλανίζεσθαι δίκαιος, μηδὲ τῆς ἀντιθέου μί-
ρας, καὶ τοῦ ὑπεναντίου φρονήματος ἐκείνου τοῦ πονηροῦ
καὶ καλοῦργου δούλου, ἵς διὰ πολλὴν ῥαθυμίαν τε καὶ
ἀγρασίαν, τὴν τοῦ δεσπότου ὑπερτίθεται ἐφοδόν, καὶ
βαρὺς τοῖς συνδούλοις καὶ ὑσφόρητος γίνεται, καὶ κω-
νωνεὶ μεθύουσιν· ἐφ' ὧν ἐπιστάς οὐ προσδοκώμενος ὁ
κύριος καὶ διχῆ διελὼν τοῖς ὑποκριταῖς συναριθμήσει,
μηδὲ τοῦ πιστευθέντος τὸ τάλαντον καὶ ὑπὸ γῆν θεμένου
καὶ κατακρύψαντος· καὶ διὰ ταῦτο πικρὸς ἐγκαλυμένου,
καὶ οὐ τὸν τόκον μόνον καὶ τὸ πολυπλάσιον εἰσπραττο-
μένου, ἀλλὰ ζημιουμένου καὶ τὸ κεφάλαιον, καὶ σὸτῳ
παραπεμπομένου τῷ ἐξωτέρῳ. Ἐθε μὴ ἐν τούτοις ἄλλος,
παράδειγμα τοῖς πολλοῖς προτελεῖν, καὶ εἰς κίρκην
κεφαλῆς τοῖς καθορώσει λογιθεῖν ἐλεγχθεῖς· τότε καὶ
κατακριθεῖς ὑπὸ τοῦ πάντα εἰδῆτος· καὶ ἐξετάζοντος
τὰ ἡμέτερα, καὶ ἄχθεις ὑπὸ μάστιγας πρᾶξιν οὐχ
ὀσίων δικῶς ἱκανῶς εἰσπραχθῆσθαι, ἵνα οἱ ἐπὶ τοῖς
ὁμοίοις ὑπόδικοι φαραθίντες τῷ ἀπ' ἐμοῦ πάθει σωφροσύ-
ζωιντο, καὶ τὴν διόρθωσιν ἐπιδέχωντο.

Ἐπεὶ τοίνυν συγχωρήσει τε καὶ παρηρῆσει Θεοῦ ὑπὸ
τὸν αὐτοῦ εἰσῆχθην ζυγόν, καὶ ταύτην τὴν ὑπερσίαν
καὶ διακονίαν οὐκ ἰθιλοντῆς ἀναδιδεῖναι, ὅτι τρέψω
βιαζόμενος, ὅα μοι τὰ πρὸ τούτου, καὶ εἰς οἷον κεραι-
ρήκασιν καταστάσας, ὡς πάντες σχεθόν οἱ ἐνκαίθη
ἴσασιν, ἐρῶν ἔρχομαι. Ἄλλω μὲν οὖν ἄλλο τι ἐπιτιθιμῶ
τε καὶ τέχνημα, ἢ μικρόν ἢ μέγιστον, ὡς ἂν αὐτὸς ἴκαστος
τῷ αὐτεξουσίῳ ὁρμώμενος, καὶ τὴν αἵρεσιν τῶν πρα-
κτικῶν ἐφ' ἑαυτῷ φέρων προέλιτο. Ἐπειδὴ γάρ, κα-
θάπερ πολυειδῆς τῶν ἀνθρώπων αἱ γνώμαι, καὶ
τὰ διαβούλια, διάφορα τε τὰ ἄδη καὶ ἡ τρέπος πεμ-
ποικίλος, οὕτω δὲ καὶ αἱ κατὰ τὸν βίον αἵρεσεις
διατίθενται πολυτρόπως καὶ διασχίζονται, καὶ εἰς

ἄπειρον ποικιλίας τε καὶ πληθῆος ἐπιδίδωσιν. Ἔνιοι A
μὲν, τῶν βαναύσων τοσούτου δὴ τὸν οἶκτρον καὶ
πεπληρωμένον ἀνελεῖσθαι προκεκρίκασιν βίον· ἄλλοι τῆς
γεωργίας τὸ ποικῶν ἐξεπιτηδεύσαντες φαίνονται· τινὲς
τῆς ἐμπορίας διακληροῦνται τὸ φιλοκερδὲς καὶ φιλό-
πλουτον, ἢ τῆς ναυτικῆς τὸ φιλαπόδημόν τε καὶ φι-
λοκινδύνον. καὶ ἄλλοι δι' ἄλλης τῆς τῶν χειροτίχων
ἐργασίας, ἵνα μὴ καθέκαστον λέγωμεν, προΐασιν, ἕτεροι
δὲ καὶ ἄλγιστοὶ πῶς εἰσι καὶ ἔκκριτοι, οἳ τὸν ἄσκητικόν
τε καὶ φιλόσοφον ἀσπασάμενοι τρόπον, ψυχᾶς ἑμοῦ
καὶ σώματα διεκάρησαν, καὶ ταύτη Θεῷ πλησιάζειν
ἠξίωται, καὶ εἰς τὴν ἄνω λῆξιν καὶ μακαρίαν ἐπιέγονται.
Ἢ λογιστῶν ἐκλογικῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν κατα-
κισμούμενοι, καὶ ἦθισι χρηστοῖς σεμνυόμενοι τὰς ἑαυ-
τῶν ψυχᾶς ἐμουσοῦργησαν, καὶ ὡς ἐκάστῳ λοιποῦ
ἠδὴ καὶ φίλον ἴδοικαι, καὶ τῷ ἐπιβόλῳ [ἐπιβουλῶ] τῆς
φύσεως ἐγγίνετο.

Ἔμοι δὲ οὕτω τὰ τῆς παρουσίας βιοτῆς περίστηκεν.
Ἦνίκα τοίνυν εἰς ἀνδρας ἐτέλουν, τὸ νῆον τῆς ἡλικίας
παρამειψόμενος, ἦδη περὶ τὰς βασιλείας ἐπιχωριάτων
αὐτῶν, στρατείας τινὸς ἐπεκύρησα, καὶ ταύτης οὐκ
ἀεργοῦς καὶ ἀνεμίνης, ἀλλὰ τῆς διὰ χειρῶν καὶ καλὰ-
μων ἐκπυουμένης· καὶ γὰρ τῶν βασιλικῶν ὑπογραφεὺς
ἐτύγγανον ἄν, ἀ σκρητῆς δὲ τούτους καλεῖν εἰωθυῖας
τῆς λατινίδος γλώττης ἴσμεν ἐκφώνημα. Ἐν ταύτῃ ἐπι-
τινας χρόνους ἐπιζητούμενος, καὶ ἀνθρωπίνους περι-
δεσμούμενος πράγμασιν, εἰς συναίσθησιν τῶν ἐν τῷδε
τῷ βίῳ βευστῶν ἔθων, βεῦς [νοῦν] ἀνελλίττον, καὶ C
λογισμῶς ἀνεκίνου, ὡς ἄρα χαλεπὸν καὶ δυσκατέρ-
θωτον, τοὺς τῆδε ἐνησχολημένους τῶν ὑψηλοτέρων
ψυχεῖν, μάλιστα τὴν ἐπιτυχῶν τὴν κρείττονος ἐλπίδος,
οὐκ ἂν διαμαρτήσῃ· τὰ μὲν γὰρ παιζόντων, τὰ δὲ
σπουδαζόντων εἶναι ἐνόμιζον, ἐκείνοις τε χαίρειν ἔφραζον
καὶ τούτων περιέχεσθαι ὅση δύναμις, καὶ βίλτιον ἐν
τούτοις εἰσορᾶν ἑμαυτῶν διεσκοπούμην παρευδοκίμου-
μεν; ἢ περὶ ἐκείνοις φανῆναι τὸ λοιπὸν καθωραϊζόμενον,
καὶ με, ὡς ἔχειν ἑμαυτῷ νομοθετῶ, καὶ προφητῶν ὁ
ἄριστος ἐξεπαιδεύει, καὶ πάντα ματαιότης ματαιότητων
τὰ τῆδε, καὶ τίς περισσεῖα τῷ ἀνθρώπῳ ἐν πάντι μόνον
αὐτοῦ, ὃ μόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἄλλος σοφὸς παραγ-
γύσει, παράγειν τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, τὸ
σκεῦος τὸ θεόλεκτον ἀνεκέρυττε, καὶ ἄλλων δὲ Γραφῶν
ἱερῶν τούτοις παραγγελλουσῶν κατακουτιζόμενος [κατα- D
κουτιζόμενος] παραπλήσια, καὶ ἅμα ἐν τῷ ἔχον, ὅπερ
παρὰ τιμὴ τῶν θύραθεν ἐπὶ σοφίᾳ διαβεβουμένων ἀδό-
μενον ἐγνώμεν, « κρείσσειν ἰδιωτεύειν, ἢ μεγίστην ἔχειν
ἐξουσίαν, μηδὲν ἄξιον ἐπιτελεῖν μέλλοντα » καθάπερ σκη-
νήν τὴν παρούσαν ὡς ἀπαλούσαν δόξαν ἐπεκρατό-
μησα.

Καὶ πρὸς τὴν ἑμαυτοῦ ἐπίσκεψιν ἦδη τρέπομαι αὐ-
τικῶν. Διότιε δὴ εἰ παρατῆρον οἶα Θεοῦ συλλαμβανον-

perveniant. Quidam namque mechanicæ vitæ exerci-
tationem quantumlibet vilem, miserabilem, incertam-
que tolerare decreverunt; alios agriculturæ laboribus
molestiisque addictos videas; nonnulli mercaturæ
quæstu opumque congerendarum studio ducuntur;
nec desunt qui, peregrinorum locorum lustrandorum
desiderio acti, navigationis periculis sese exponant;
et ne singulis recensendis immorer, alii alias opo-
rosas artes consecantur, pauci selectiores solitariam
illam philosophicamque vivendi rationem complexi,
animos simul et corpora exercent ac purgant, Deo-
que hac ratione appropinquare, et ad cœlestem illam
beatamque vitam pertingere contingunt. Quosdam
præterea comperias, qui eloquentiæ logicarumque
scientiarum ac disciplinarum exercitatiōni deliti,
B honestisque moribus exculti mentes suas musarum
officiis constituunt: denique, ut unicuique gratum
amicumque fuerit, suæque naturæ propensio tulerit,
ita aliud atque aliud vitæ genus complectitur.

At vero mee vitæ ratio ejusmodi existit. Simul
atque virilem togam sumpsissem, mox in principum
aulas abreptus, munus adeptus sum minime vile aut
ignavum, sed expeditum et ingenium, quippe quod
manuum calamorumque industria majorem in par-
tem perficeretur; creatus sum enim regius notarius,
cujusmodi a secretis Latini appellant. Porro huic
ministerio aliquandiu obstrictus, humanisque nego-
tiis implicatus, vitæ præsentis instabilitatem serio
mecum pertractare cœpi; cumque post crebros vario-
rumque cogitationum fluctus comperissem, difficile
peneque impossibile esse, qui hujusmodi negotiis
mundanis distingerentur, illos ad sublimiora divi-
nioraque aliquando pertingere posse; cogitaremque
nihil secius hæc omnia ludicra caducaque, illa
vero seria æternaque existere, decrevi certoque apud
me constitui, his quidem primo quoque tempore
nuntiam remittere, illis vero manibus pedibusque
deinceps ineumbere; in meatem namque veniebat
satius esse si vel mediocriter in sublimioribus illis
excellerem, probatusque viderer, quam si infimis il-
lis comptissimus splendidissimusque haberer, multo
rursus præstabilius si me ipsum possiderem mihi que
quodammodo lex essem, quam si aliena curarem:
hæc itaque etiam atque etiam expendens, omniaque.
juxta præcellentissimi prophetæ vocem, vanitati
subjecta esse, nihilque homini de universo labore
quo laborat sub sole superesse (*Eccle. v. 17*), juxta
sapientis doctrinam, et mundi hujus figuram præ-
terire (*I Cor. vii, 31*), juxta Vasis electionis sen-
tentiam, in animo habens, multas præterea alias
Scripturas in eundem sensum disserentes sedulo
expendens, et celeberrimi cujusdam philosophi di-
ctum tacitus mecum revolvens: « Præstat, inquit
ille, privatum agere, quam maximam obtinere pote-
statem, si nihil egregium sis designaturus; » omnem
gloriam in præsentiarum blandientem veluti fabulam
arbitratus sum.

Mox ergo ad mei ipsius considerationem animum
vertens, certumque Dei auxilium mihi spondens,

omnem honorem omnemque auctoritatem ab dico, et ab aula regia civilibusque tumultibus me avellens, recessum quemdam rupemque asperam et pene inaccessibleam occupatus, stadiis non paucis circa Propontidis regionem a regia civitate discedo, ibique ætatem agere vitæque solitariæ (cujus incredibili quodam desiderio jamdudum ante tenebar) periculum facere, neque alibi quam illo in loco extremum vitæ spiritum edere, firmiter apud me constituo. Sed quoniam fieri nequit ut omnia omnibus ex animi sententia succedant (in multis namque quasi fatalis quædam necessitas dominatur, humanique conatus exitum, non qualem homo, sed qualem Deus vult, non raro sortiuntur), accedit idem ipsum, nempe ut animi propositique mei spe frustrarer, et mihi quoque. Etenim a grata illa amicaque solitudine, nescio quo

judicio (Deus, qui permisit, aut ita etiam ordinavit, novit), ad regium palatium abstractus, certe illorum voluntate qui per id tempus regni solia obtinebant, communique totius cleri ac senatus, inexcusable quoddam et inevitabile facinus machinantium, suffragio (quod regie civitatis præsul vita excessisset, et ut homo debitum exsolvisset) ad hanc episcopalem sedem invitus, multumque reclamans (testis est mihi Deus) proventus, et tyrannide potius quam consulto, aut ulla omnino persuasione, aliis gubernandis præfectus sum.

Quia ergo, licet invitus, colla jugo submittere, animarumque curam neque digne, neque charitati quoque satis consentaneæ suscipere coactus fui, varia apprimeque pèrplexæ totius malitiæ auctoris machinamenta ac laqueos, malignorumque ac inaspectabilium spirituum insultus, innatamque eorumdem sævitiam non parum metuo, ne videlicet incogitantem omnibusque virtutum ornamentis præsidisque destitutum repente invadant (norunt enim me in spiritualibus divinisque exercitationibus necdum satis institutum, sed neque ignorant quoque artis pugnandi adversus ipsos hactenus me minime peritum esse), nec non peccatorum jaculis convulerent, eaque ratione ecclesiasticum gregem dissipent, ac aciem bene ordinatam conturbent, et ruinæ tandem indocte imperitæque prælium dirigentis petulantius insultent. Ad hæc cum videam dominatum omnem invidiæ plerumque obtreccionumque telis obnoxium esse, invidentium dolos eorumdemque pravitatem non mediocriter suspectam habeo, ut qui res nostras sive bene, sive secus habentes, curiosissime observare solent. Nam dum trabes in oculis suis non animadvertunt, neque lippitudinem suis luminibus adimere satagunt, aliorum festucas curiose inquireunt, rerumque admodum tenuium viliumque et nullius pene momenti causa linguas suas contra primates impie virulenterque exerunt, et utrinque amarulenter scelerateque jaculantur.

Verum certamine hoc cum his tantæ potentiae hostibus suscepto, cujus alterius opem ac patrocinium implorem commodius, quam illius qui hæc

μίνου μοι, ταῦτα ἀξιώματος ὑπερόπτης καθίσταται, καὶ τῆς βασιλείου αὐλῆς καὶ τῶν ἀστικῶν θαυμάτων πέφρω που ἀπαγόμενος δεισκήνωμαι, ἰσχυριὰν γούν τινα καταλαμβάνω καὶ ἀκρόρειαν, τραχεῖάν τε οὖσαν καὶ δυσπρόσοδον· σταθίας οὗτος ὀλίγοις περὶ τὴν Προπόντιον χώραν, τοῦ βασιλείου διειργόμενον [διειργεμένην] ἄσπετος, κἀνταῦθα τὰς δικτηρίας ποιῆσθαι ἐσπούδαζον, ὡς ἄρα εἰ δυναίμην, τοῦ μονήρους βίου ἐραπτόμενος, καὶ τοῦτο γὰρ ἠπειγόμενον ἐκ πλείονος, καὶ τις ἔρωε εἶχε τῆς ἐρημίας καὶ ἡτυχίας δεινότητος, μήτε ἀλλαχῆθαι ποὶ τὸ τέρμα τῆς ζωῆς, ἢ ἐνταῦθα ἀπολύψισθαι. Ἄλλ' ἐπειδὴ γε οὐ πᾶσιν ἅπαντα κατὰ γνώμην ἐκβαίνειν οἶόν τε, ἀλλ' ἔστιν ἐφ' οἷς καὶ τὸ χρεῶν ἐκρυτάνευσαι καὶ ὡς ἂν βούλοιο Θεός, τὸ πέρας τῶν ἐχειρήσειν ἐπιτίθησι· συμβέβηκε τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπ' ἐμοί. Καὶ τῶν κατὰ νοῦν διημέρητακα, καὶ οὐκ οἶδα οἷς κριμασιν ὁ ταῦτα συγχωρήσας, καὶ παριδὼν Θεὸς ἐξεπίσταται, ἀπισπάσθην τῆς φιλῆς ἐρημίας, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλίαν [πάλιν] ἤχθην, ὡς ὑπὸ Θεῷ μάρτυρι, ψῆφῳ καὶ κρίσει τῶν τμηκαῦτα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐνδρουμένων θάποις, τοῦ τε κοινῆ τῆς Ἐκκλησίας ἱεροῦ συστάματος καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, συμβραβευόντων ἀπαραίτατά τε καὶ ἀσυγχώρητα, ἐπεὶ περ ἤδη τῆς βασιλίδος ὁ κρόεδρος τὸν βίον μετέλλαξεν, οἷά περ ἄνθρωπος τὸν ἀνθρώπων, οἷγε καιτοὶ πολλὰ ὑπερτιθέμενον καὶ ἀπαυθαδιαζόμενον ἐπὶ τὸν ἱερατικὸν τουτοῖ θρόνον προήγαγον, τυραννίδος μᾶλλον ἢ πειθοῦς ἔργον γινόμενον.

Ἐπεὶ οὖν καὶ μὴ βουλόμενος τὸν ζυγὸν τόν' ἐπίδραμον, καὶ τὰς φροντίδας ἀναδιδεγμαι οὐκ ἀξίως, οὐδὲ ὡς προσήκει τῇ χάριτι, δίδοικα μὲν πρῶτον τὰς πικρίας καὶ πολυπλόκους μηχανουργίας τοῦ σοφιστῆ τῆς κακίας, καὶ τῶν πονηρῶν καὶ ἀοράτων πνευμάτων τὴν ἐπανώστασιν, μήποτε γυμνῶν καὶ ἀοπλον τῶν ἐκ τῆς ἀρετῆς κατορθωμάτων ἐπειλημμένα. Οὐψῳ γὰρ με τοῖς πνευματικοῖς καὶ θείοις παιδοτριβοῦμενον ἔγνωσαν, ἢ τῇ κατ' αὐτῶν ἐγγεγυμνασμένον ἢ διαγωνισάμενον πάλιν προσέβλεψαν, τοῖς τῆς ἀμαρτίας τετρώσκοντες βίβισι τὸ Ἐκκλησίας θεόλεκτον ὑποβρέξωσι στίφος, καὶ τὴν εὐτακτον ταύτης παράστασιν διαλυμῆνωνται τῷ τῷ ἀεθούως καὶ ἀμαθῶς ταξιαρχούτος ἐπικαυχάσαστες πτώματι. Ἐπειτα δὲ ἰδὼν καὶ τῆς ἀρχῆς τὸ ἐπίσταστος καὶ ἐπίφθονον τῶν βλασκαιόντων ὑπέδομαι τὸ δαλερὸν καὶ κινὸηθεις ὁ πάντῃ ἐπιτηρεῖν σπουδαζούσι τὰ ἡμίτερα εὐ τε καὶ ὡς ἑτέρως ἔχοντα. Τὰς μὲν δοκοῦς τοῖς ἔκλυτων ἐπικειμένους οὐ βλέποντες ὄμμασιν, οὐδὲ τῆν λήμην ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν προκαθαίρειν αἰρούμενοι, ἀλλότρια δὲ κάρφῃ περιεργαζόμενοι, καὶ σμικρῶν ἄγων καὶ εὐτελῶν ἔνεκεν, καὶ τοῦ μηδενος λόγου ἀξίων τὰς γλώσσας τὰς ἑαυτῶν κατὰ τῶν προεχόντων ἀνοσίως ἐπὶ λίζουσι, καὶ ἀμφοτέρωθεν πικρῶς καὶ ἀδικώτατα βάλουσι.

Ἄλλὰ τουτοῖ ἀναδεδίγμενος τὸν ἀγῶνα, τινι λοκπῳ ἀρωγῷ καὶ συλλήπορι χρῆσομαι, ἢ τῷ ταῦτα κερκχωρῶντι Θεῷ; Παρ' οὐ ἐξελιτῷ φορῶν καὶ βοήθειαν,

εὐπλόγητον καὶ εὐμενὲ ὄμματι ἐπὶ τῶν ἐμῶν ἐπιθλίψαι A
μετρίωτα, κρατῆσαι τε τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς, καὶ
ἰδαγῆσαι πρὸς τε τὸ αὐτοῦ θέλημα καὶ τῶν ἐγχειρισθέν-
των πρὸς σωτηρίαν κυβέρνησιν. Ὅς γε καὶ ἀναβάλλεται
ἐπὶ τοῖς δυσχερεῖσι τούτοις καὶ ἀνωσιν· ἢ διὰ τὴν ἡμε-
τεράν κακίαν καὶ βελτίωσιν ἐπανάγων ἡμᾶς, ἢ πρὸς τὸ
ἐκείνων εἰς ἡμᾶς παραγυμνοῦσθαι τὸ κακοῦργον καὶ
δύστροπον, ὡς ἂν μὴ λαθάνῃ πικρία ὑπουργοῦν, ἐν ψυχῇ
δολερῶς ἐμφωλεύουσα, ἀλλ' εἰς προὔπτου ἐξέλθει καὶ
ἐμφανὲς τὸ κρυπτόμενον.

Εἰ δὲ ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις B
ὀχυρὰ, καὶ μεμηγλευμένον βασίλειον, κατὰ τὸν Σολο-
μώνειον, ἡμᾶς νενοθήτης, δέομαι μὲν καὶ ἄλλων
πλειόνων εὐχῶν εἰς βοήθειαν, μάλιστα δὲ πάντων τῆς
ἡμῶν ἐν πνεύματι ποθεινοτάτης καὶ ἱερᾶς ἀδελφότητος
ἱεραῖς εὐχαῖς καὶ πρὸς Θεὸν μεσιτείαις κεχρήσομαι,
ὡς μεγίστην ἡμῶν φέρουσαι ὄνησιν τε καὶ ἐπιουρήσιν,
ἵνα Θεῷ πλησιαζούσαις, καὶ πρὸς τὸ ἄνω καὶ νοερόν
ἀναγερομέναις θυσιαστήριον, καθαρῶς προσομιλούντων
ἡμῶν καὶ ἀπροσμέμων, σγόντων τε καὶ ἐπιβοουμένων,
καθάπερ οἱ περὶ Μωυσία καὶ Σαμουὴλ ἠκούοντο, καὶ
εἴ τις ἄλλος κατ' αὐτοὺς περὶ τῷ πνεύματι. Διὰ τοῦτο
συλλαμβάνεσθί μου τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ χεῖρας ὅσας εἰς
ἔψος διάρατε. Πειπίσμεθα γὰρ ὑπεῖναι ἀπὸ τῆς παρήρ-
σις τὴν δύναμιν, ἄνωθεν ἡμῶν τὸν ἔλεον ἔκοντες, καὶ
ἴλεω τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐργαζόμενοι, δυναμῶσαι καὶ ἐκπύρω- C
σαι τὸ ἀσθενὲς τε καὶ ἄτονον, καὶ τὸν θάρρακα ἡμῶν
τῆς πίστεως καὶ τὴν περικεφαλαίαν περιβαλλομέ-
νους, στήνη γενναίως πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας,
καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου
πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, πρὸς ἃς ἡμῶν ἡ
πάλη καθίστηται, ἰδραῖόν τε καὶ ἀκατάβλητον τῆς ψυ-
χῆς φυλάσσειν [διαφυλάσσειν] τὸ σύντονον, ἔτι καὶ
πρὸς ἀπειλοῦντας καὶ ἀντιτεινοντας, ὡσίως καὶ δεξιῶς
φίρεσθαι, καὶ ὡς τέκνα τούτους τῆς Ἐκκλησίας νί-
ποιεῖσθαι, καὶ πρόβατα λογικῆς [λογικᾶ] τῆς ἐκλεκτῆς
τοῦ Χριστοῦ ποιμνῆς καταρτιζόντες, καὶ τῇ θείᾳ μάτρει
τῆς Ἐκκλησίας ἐναυλιζέσθαι παρασκευάζοντες, ἀνάλωτα
τοῖς ἀνηλεῶς σπαράσσουσι λύκοις γίνεσθαι τοῖς ὁμο-
νοίαις καὶ συμποίαις σημάντρεις ἐσφραγισμένους, ἀνεπι-
βουλεύτους καὶ ἀτρώτους ἐπάρχοντας [διαμένοντας] D
ἵνα τῇ πάντων ἡμῶν κεφαλῇ Χριστῷ τῷ ἀρχιποίμει
ὑποάσσοιντο καὶ εὐνήσιον αὐτῷ τὸν ἀρχένο ὑποφί-
ρουν.

καθαροῦναι δὲ ἡμᾶς καὶ λαμπρυνθῆναι, καὶ γενέσθαι
τέλεια τελείου φωτὸς γεννήματα, ὥστε δύνασθαι καὶ
ἄλλοις μεταδιδόναι λαμπρότητος καὶ καθάρσεως, δοθῆναι
δὲ ἡμῶν λόγον ἐν ἀνοιξίᾳ τοῦ στόματος εἰς τὸ πληροῦν
τοὺς ἀπροσμέμους πνεύματος, καὶ κηρύσσειν ἀόκως καὶ
συντονωτάτως τῶν καθ' ἡμᾶς μυστηρίων τὴν δύναμιν,
χάριτι τοῦ τρανοῦντος· γλώσσᾳ μογγιλέων [μογγιλιῶν],
καὶ πόδας ὀρθῶν δυναμέου χωλεύοντας, καὶ τρίχειν

permisit, hoc est Dei? Ejus proinde virtutem auxi-
liumque jugiter invoco, eundemque, ut benevolo
misericordique oculo ad meam tenuitatem respiciat,
dextraque manu me fulciat, et ad suam voluntatem
salutaremque subditorum gubernationem semper
dirigat, etiam atque etiam rogo. Qui quidem si in
præsentibus difficultatibus ac molestiis opem suam
obscurius declarat, id propter nostram accidit ma-
litiæ quo nimirum hac nos ratione ad vite emen-
dationem allicit; vel ideo sane, quo illorum in
nos malignitatem ac perversitatem palam faciat, ne
subdolorum virulentia callide in animo occultata,
maneat incognita, sed quodcumque occultum abdi-
tumque in illorum animis delitescit, id totum in lu-
ceni proferatur.

Quia ergo frater a fratre adjutus, est veluti ci-
vitas munita, palatiumque repagulis obfirmatum,
quemadmodum Salomon alieni testatur (*Prov. xviii*),
plurimum quidem orationis imploro, sicut plurimum
quoque præsidii indigeo: at omnium vero maxime
sanctas sanctæ et in spiritu desideratissimæ frater-
nitatis vestræ preces et ad Deum intercessionem in
præsentia exopto, eademque summopere desidero;
cum enim tuæ preces haud secus atque Moysis et
Samuelis, aut si quispiam alius unquam his similis
exstitit, ob sui puritatem maxime Deo appropin-
quent, rectaque ad cœleste illud et spirituale altare
ferantur, non dubitamus quin maximam ille nobis
opem utilitatemque allaturæ sint. Opem proinde
meæ feræ infirmitati, sanctasque vestras manus in
altum sustollite. Confidimus enim efficaciam vestræ
fiduciæ non defuturam, sed Dei misericordiam be-
nignitatemque, per hanc provocatam, repente nobis
adfuturam, nostramque infirmitatem, ac debilitatem
confirmaturam corroboraturamque, quo fidei lorica
induti, et spei galea circumtecti (*Ephes. vi*; *I Thess.*
v), intrepide potestatibus, principibus, et tenebra-
rum sæculi hujus potentatibus, spiritui quoque ma-
litiæ, quibuscum perpetua nobis lucta intercedit,
obsistamus, et stabilem inconcussamque animi con-
stantiam retineamus; rebelles præterea lucisque
adversantes, dextre decenterque Christo lucrificacia-
mus, et veluti adoptionis filios sanctæ Dei Ecclesiæ
restituamus, oves ad hæc rationalis electique gregis
Christo perficiamus, et in sacras Ecclesiæ caulas,
ne a lupis immaniter dilacerare solitis capiantur,
inducamus, quo omnes tandem consensionis con-
cordiæque signaculis muniti, nullis deinceps insidiis,
nullis discerpantur morsibus, sed Christo omnium
nostrum capiti subjiciantur, eidenique prona et obe-
dientia colla submittant.

Orate, obsecro, instanterque rogate, ut idem ipse
nos illuminare ac emundare dignetur, quo filii
perfectæ lucis effecti, alios quoque illuminare et
emundare valeamus; sermonem nihilominus in aper-
tione oris subministret, quo auditores nostros spiritu
adimpleamus, et mysteriorum nostrorum virtutem
impigre magnaue cum contentione deprædicemus
illius semper gratia subnixi (*Ephes. vi*), qui habet

tientium linguas facit disertas, et claudicantium pedes, ut ad Evangelii prædicationem alacriter currant, confirmat consolidatque; talentum præterea concredidit multiplicet, ut tempore opportuno, id quod patrifamilias debetur, non absque fenore restitui contingat; neque id solum nobis impertiatur, ut in fertili illa vinea operemur, sed laborum gravitate molestiaque æquo animo toleratis, æstuque diei exantlato, operationis quoque præmium referamus, ut his qui citra pactionem sub undecimam introierant, in mercede consequenda æquemur (*Matth. xx*); denique mentis nostræ oculum illustret, ut spirituali luce illustrati, sublatoque et eluto quod animæ aciem conturbabat et intellectum nostrum obfuscabat, prophetarum vocum sensum liquidius hauriamus, divinorumque præceptorum ministeria alacrius obeamus, et ne ab adversariorum jaculis impetamur, studiosius caveamus, nosque custodiamus et iræ divinæ gladium peccatoribus imminentem cautius prævideamus, ut si quidem fieri potest, periculo intellecto, numineque placato, tam ipsi quam reliqui quorum duces constituti sumus, venturam iram effugiamus: quod si utrumque consequi nequeamus, saltem animam meam, juxta justii illius Lot exemplum, qui animam suam ab incendio liberare satagebat (*Gen. xix, 22*), salvam faciam. Vestræ itaque preces, spiritualisque præsidii conatus huc tendant. At quia occasio ita tulit, lubet hoc loco magnam illam sonoramque buccinam, disertissimumque Evangelii præconem, apostolum Paulum audire. Hic itaque de veterum Romanorum fervore, eorumdemque in fide et religione constantia majorem in modum in spiritu exsultans, adeoque in Epistola quam ad ipsos scribit, non absque sancta quadam gloriatione, illorumque pietatem et fidem toto terrarum orbe divulgari et celebrari jactans, publiceque contestans inter cætera ita scribit: *Gratias ago Deo meo, per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiat in universo mundo (Rom. i, 8)*. Sed nunquid pura illa sinceraque Evangelii nostri fides, extra quam alia nulla est, inter Romanorum tantum fines conclusa tenetur? Nequaquam. Nulla enim illa certi cujuscumque loci terminis circumscribitur, verum tam late diffunditur, diffusaque propagatur, ut prophetica apostolicaque voces erumpentes, in omnem terram divinæ prædicationis sonum exivisse, et in fines orbis terre cælestium præconum verba personuisse, affirmare non dubitent (*Rom. x; Psal. xviii*). Imo vero, ut amplius quiddam dicam, illa ne ab ipsis quidem cælis, supremisque et intellectualibus virtutibus secluditur (*Rom. viii*): nam etsi superior illa Ecclesia primogenitorum in cælis justificata, civitas eorum qui per fidem justificati sunt, cælestis Hierusalem, cujus conditor et opifex est Deus, qui terrena cælestibus conciliavit, et maceriem sepis diruit, et ovem perditam in humero sublata per admirabilem descensum inexplicabilemque demissionem salvat, et iis qui perstiterant inseruit, aliisque

A καλῶς πρὸς τὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἐτοιμασίαν κρατύνοντος καὶ στηρίζοντος· πολλαπλασιάζουσι δὲ τὸ συγχωρηθὲν τάλαντον καὶ ἐν καιρῷ ἀποδοῦναι σὺν τῷ κτῆ τῆ δισπότῃ τὸ ὀφειλόμενον· ἐργάζεσθαι δὲ εἰς τὸν καλὸν ἀμπελώνα, καὶ τὸ δοκιμὸν τῆς ἐργασίας ἀπενέγκασθαι, διενεργήσαντες μὲν τῶν πόνων μεγαλοψύχως τὸ βαρὺ τε καὶ δυσαχθίστατον καὶ βαστάσαντας γενναίως τῆ· ἡμέρας τὸν καύσωνα, καὶ τοῖς περὶ τῶν ἐνδεκάκτιν εἰσεύσιν ἀσυμφώνους ἐν τῇ διανομῇ τῆς μισθοποδοσίας συγκαταλεχθῆσθαι· ἀνυσθῆναι δὲ ἡμῶν τῆς διανοίας τὸ ὀπτικόν, καὶ τῇ διόπτρῃ ἐνατενίζοντας τῇ τοῦ πνεύματος, ὥστε προφητικῶν φωνῶν ἀκροατὰς γίνεσθαι, θείων τε προσεγγεμάτων προθύμους ὑπηρετίας καὶ τούτου ὑποεδηγμένους τὴν διωρεάν, τὸ θολοῦν τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν καὶ τὸ ἐν ἡμῖν νοερῶν ἐπισκιάζον ἐκκαθίρεσθαι καὶ ἀποσπίκτεσθαι. πανταχῶθεν μὲν ἑαυτοῖς περιρρουεῖν, καὶ συνταρεῖν ταῖς τῶν ἐναντίων βολαῖς μόνον ἀπροσβλήτους. προβλέπειν δὲ τὴν φομαίαν, ἥτις ἐπὶ τοῖς ἀμαρτάνουσι θεήλατος παραγίνεται, ἵνα εἰ μὲν οἷον τε παράσχη Θεός, ὅτι, σημαίνων τὴν ἔφοδον τὸ θεῖον ἐξελισσόμενος. αἰγιός τε καὶ οἱ κερυτσομένοι ἐκ τῆς ὀργῆς διαφυγῶν· εἰ δὲ μὴ τούτο, τὴν γοῦν ἑαυτοῦ διασώσωμαι ψυχὴν· κατὰ τὸν Δαὶτ ἐκείνον, τὸν δίκαιον, ὅς σῶσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐκ τοῦ ἔμπρηστοῦ διετραγματεύσατο. καὶ τὰ μὲν τῶς ἡμετέρας εὐχῆς τε καὶ πνευματικῆς συμμαχίας ἐνταῦθα κείσθω. καιρὸς δὲ λοιπὸν πάριστε τὴν μέγαν τῆς ἀληθείας σάλπιγγα, τὸν μεγαλοφρονήτατον τοῦ Εὐαγγελίου κήρυκα, Παῦλον καταθέσει τὸν ἀοιδίμον ἐπὶ τοῖς πάλοι πιστοῖς Ῥωμαίοις ἔργον παρακαλούμενον. καὶ οἷον σφαιρῶντα τῇ πνεύματι, καὶ πρὸς τὸ τῆς πίστεως αὐτῶν σπουδαῖον καὶ θερμὸν, μαρτυροῦντα καὶ φιλοτιμούμενον, καὶ μαρτυροῦντα, ἐπ' ὅλης τε τοῦ κόσμου τοῖς πέρασιν περιηχοῦμενον καὶ διαγγελλόμενον, καὶ μεγαλαυχούντα λέγειν· δι' ὧν αὐτοῖς ἐπιστάλλων φαίνεται· « Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου [διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν], ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγίλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. » καὶ ἐπειδὴ ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Εὐαγγελίου καθαυτὰ καὶ ἀκίδδολος πίστις, καὶ ὑπὲρ ἧν οὐκ ἔστιν ἔτιρα, οὕτε Ῥωμαίοις ὅροις συσταλλομένη περιγράφεται, οὕτε πέρασιν περιουσιμῶς ὀρίζεται, ἐπὶ τούτου δὲ μάλλον ὑπερέπλωται καὶ ὑπερέχεται, καὶ προφητικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς φωναῖς πορορμώμενος φάναι· « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ὁ τοῦ θεοῦ κηρύγματος φθόγγος ἐξελήλυθε καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τῶν κηρυσσόντων τὰ εἴματα. » Εἰ δὲ δὲ τὴν καὶ τούτων ἐπιεῖν ὑψηλότερον, αὐτὰ καὶ ἐν οὐρανῷ ταῖς ἀνωτάτω καὶ νοεραῖς δυνάμεισι παρέρρησιάζεται, εἰ γὰρ καὶ μία Ἐκκλησία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, καὶ Ἐκκλησίαν πρωτοτόκων ἐν οὐρανῷ· διδουκωμένην ἐκείθεν ἀκούειν, καὶ πόλις τῶν ἐν πίστει διδουκωμένων ἡ ἕνω Ἰερουσαλήμ· ἕς τεχνίτης καὶ δημιουργός ὁ Θεός, ὅς καὶ κατέλλαξε τὰ ἐπουράνια τοῖς ἐπιγίαις καὶ τὸ μεστότερον τοῦ φραγμοῦ λίλις, καὶ τὸ ἀπολωλὸς ἐπὶ τῶν ὁμῶν ἀράμενος δὲ ἀρπύστου συγκατατίσεως τοῖς σωζομένοις καὶ μένουσιν ἐγκατέμει· ταῦτη τοι καὶ μάλα δικαίως τὸ ἐναῖον καὶ ἀδιάστατον ἔχομεν ἥτις συνέσειν καὶ σύμπνοισιν ἡ κτίσις τῇ πίστει συνοῖσεν [σύνεισιν]· οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μόνον γνωστός ὁ Θεός.

Καὶ οἱ τὸ νόμον τῶν Ῥωμαίων ὄνομα κληρωσάμενοι, ἔτι δὲ ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θεμελίου ᾠκοδομημένοι τῆς πίστεως, φαμέν δὴ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν πανσόφων τεχνητευμάτων, τεθέντος ἀπρωγωνιαίου λίθου τοῦ πάντων ἡμῶν Ἰωάννου Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, κατ' οὐδὲν ἐν πίστει τὰ δεύτερα τῶν πρεσβυτέρων ἀποφερόμεθα. Ἐν γὰρ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι τὸ προαριθμούμενον, καθάπερ οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, οὐχ Ἕλληνας, οὐ βάρβαρος [οὐ Σκύθης], οὐ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντες ἐν Χριστῷ ἐν ἑσμεν. Τοιγάρτοι καὶ B ἐν ἡμῖν ὁ θεὸς Παῦλος κομπαζέτω καὶ αὐχίτω μέγα, καὶ σεμνύνεσθω συνάπτων τοῖς παλαιῖς τὰ νόμους, καὶ συγκρίνων ἐν τε δόγμασι καὶ κηρύγμασιν. Οὐ καὶ ἡμεῖς ταῖς διδασκαλίαις καὶ ὑποθήκαις ἐπόμεινοι ἐξ' αἷς ἐβρίξάμεθα κραταιούμενοι τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως ἡμῶν, ἐν ᾗ ἑστῆκαμεν καὶ καυχώμεθα, καὶ τὰς ἡμετέρας ὑπολήψεις, αἱ τίνες ποτέ εἰσι περὶ τὴν οὕτως εὐκλεῆ καὶ ἀμώμητον ἡμῶν Ὀρησκίαν ἀνακαλυμμένην προσώπων διαπερυσίως κηρύσσομεν, μὴ ἢς τῷ Θεῷ λατρευόμεν, καὶ ἦν ἀναπνέειν διαπαντός, ἢ [Hard. forte, ἢ] τὸν αἶρα, ἀκλινῶς ἔχομεν· ἢ καὶ συναπέρχεσθαι τῆς ἐνθὺνδε ζωῆς κατισχυριζόμεθα, τῇ ἄνωθεν χάριτι δυναμούμενοι καὶ φρουρούμενοι, ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλην ἰδεύσαι ἢ ἐπιθῆναι ἢ τὰ τῆς παρούσης ζωῆς εὐθίσθαι ἢ τῶν ἐν τῇ μελλούσῃ ἀποκειμένων τοῖς ἀξίαις ἀγαθῶν C ἐπιτεύξασθαι.

Ὁμολογῶ τοίνυν πιστεύειν εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, τὸν πάντων ποιητὴν καὶ δεσπότην καὶ κύριον· καὶ εἰς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, τὸν προαιώνιον Λόγον, τὸν ἀνάρχον καὶ ἀφράστως ἔξ' αὐτοῦ γεννηθέντα, ἀλήπως καὶ ἀπερινοήτως πάση νοση καὶ αἰσθητῇ κτίσει· καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ ζωαρχικὸν καὶ πανάγειον· Τριάδα ὁμοούσιον, ὑπερούσιον, ἀόρατον, ἀκατάληκτον, ἀχώριστον, ἀναλλοίωτον, ἀπλήν καὶ ἀμερῆ καὶ ἀσύνητον, ἀδιάστατον, αἰδιον, ἀσώματον, ἄπικτον, ἄποστον, ἐμόνημον, ὁμόδοξον καὶ ὁμόθεον· ἀναγῆ τε καὶ ἀψηλάφητον, καὶ ἀσχημάτιστον, ἀπειράγαθον, φῶς ἀειλαμπές, τριλαμπές, ὑπέρφωτον, αἰετώσαυτως καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχουσαν· πάντων ἰποπτικὴν καὶ τελειωτικὴν δύναμιν, πᾶσι τοῖς λογικοῖς τε καὶ νοερίαις, νοερώς καὶ ἀμερῶς τῇ προνοίᾳ [προχύσει] τοῦ θεοῦ φωτὸς ἐπιλάμπουσαν ἀναλόγως ταῖς τῶν φωτιζομένων παραδοχαῖς, καὶ πρὸς τὸ εἶναι [καὶ εὖ εἶναι] δεκτροῦσαν ἐν ὑπεστάσει πράγμασι καὶ οὐ ψελοῖς ὀνόμασι γνωριζομένην, μὴ θιότητι, καὶ ἐξουσίᾳ, καὶ βασιλείᾳ δοξαζομένην, καὶ προσκυνουμένην ὑπὸ πάσης ἐξουμένης καὶ ἀοράτου κτίσεως.

A et alia, sed una eademque cœli terræque Ecclesia; quare nec immerito unam ubique eamque individuas per fidei concordiam societatem obtinemus; neque enim in Judæa tantum notus est Deus, sed omni in loco, quocumque mens sensusve attingere potest.

Unde et nos quoque, qui novæ Romæ nomen sortiti sumus, tanquam super uno eodemque fidei fundamento, apostolorum nimirum et prophetarum, sapientissimorum utique architectorum, Christo interim et Deo, omnium nostrum Salvatore pro angulari lapide et fundamento substrato, ædificati, quod quidem ad fidei integritatem attinet, veteribus Romanis nequaquam cedimus. Nam in sanctis Dei Ecclesiis non est prioris aut posterioris ratio, sicut neque Judæi quoque et Græci, servi et liberi, et barbari et Scythæ, sed omnes unum in Christo sumus (Coloss. III). Quapropter et de nobis quoque divus Paulus gloriatur, magnificæque sentiat, et nova antiquis conjungens, dogmaque dogmati, et prædicationem prædicationi committens, ex æquo de utrisque gestiat. Siquidem nos æque ac illi, illius doctrinam et institutionem assecuti sumus, in illisque consistimus radicati, et in fidei nostræ confessione confirmati: in qua etiam stamus et gloriamur nostramque quam de religione usque adeo gloriosa et inculcata habemus sententiam aperta revelataque facie prædicamus; in qua et Deo quoque servimus, et dum spirabimus indefense perseverare, cœlesti gratia corroborati constabilitique, ex hac vita descendere peroptamus; nec enim alia est via, ut præsentem hanc vitam recte sancteque instituamus, bonaque quæ dignis in futuro sæculo reposita sunt, certo consequamur.

Fateor proinde me credere in unum Deum Patrem omnipotentem, omnium factorem, omnium rerum et dominum; et in Filium ejus unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum, verum Deum, Verbum æternum, ab æterno ineffabiliter, incomprehensibiliter, modoque quem nulla, neque spiritualis, neque sensibilis creatura assequi potest, ex Patre natum; et in Spiritum sanctum vivificum ac sanctissimum. Credo in homousiam Trinitatem, supersubstantialem, inaspectabilem, incomprehensibilem, impartibilem, inalterabilem, æternam, indivisam, simplicem, omnis partis, omnis compositionis, omnis corporis, omnis quantitatis et qualitatis expertem, eodem honore, eadem gloria, eadem deitate pollentem, nulli neque tactui, neque contactui obviam, omnis figuræ exsortem, infinite bonam, lumen defectionis nesciam, trilucem, supersplendidam, semper pari similique modo affectam, virtutem omnia intuentem, omniaque perficientem; omnibus cum ratione, tum intellectu quoque præditis spiritualiter indivulseqno, et proinde per divinæ lucis radium præsentem, illuminata et existentia omnia, tam in esse quam in bene esse convenienter, prout cujusque natura fert, conservantem; in rebus subsistentibus, et non in solis nudisque nominibus cognitam; una divinitate,

pari potentia, æquali regni majestate glorificatam; A
ab omnibus aspectabilibus inaspectabilibusque crea-
turis cultam et adoratam.

Trium autem hypostaseon quas in Trinitate con-
sideramus, alia est Pater, principio carens, nullam
sue existentie causam habens, neque enim aliunde
est, sed a seipso, et in seipso habet esse. Alia rur-
sum est Filius, qui principii expers non est, ex Patre
enim est: Pater namque Filii principium et origo
existit; quod si temporis initium spectes, æque Fi-
lius principio caret ac Pater: est enim temporum
conditor, non subjectus tempori; inseparabili autem
æternaque generatione ex Patre elucet, tanquam
gloriæ illius splendor paternæque substantiæ cha-
racter. Alia tandem est Spiritus sanctus, ex Patre
nonnativitate, sed processione substantiam habens, B
eamdemque cum Patre et Filio æternitatem sortitus;
æternus quidem, non tamen absque principio, ut qui
a Patre procedat: est enim Pater ratione originis
et illius quoque principium: verum ad tempus
quod attinet, et ipse quoque principii expers est.

Unus igitur est Deus Pater ex quo omnia, et unus
Dominus Jesus Christus per quem omnia, et unus
Spiritus sanctus in quem omnia. Ex his tribus per-
fectis una perfectissima, imo secundum se absolu-
tissima constat deitas; proprietatibus sane distinctivis
ac personalibus hypostases inter se sunt distinctæ
(quælibet namque personarum, etiam si propter es-
sentia conjunctionem ab altera secerni non queat,
proprietas tamen personali mentisque conceptu ab
altera distinguitur, Deusque perfectus, hoc est om-
nibus deitatis proprietatibus ornata esse noscitur et
creditur), at unum interim divinitate sunt omnes.
Rursus licet simul conjunctæ tres sint, unus nihilominus
adoratur Deus: obtinet hic enim trinitas
secundum substantiam, unitas etiam secundum es-
sentiam; atque ita contra insanam inordinatamque
paganicæ vesanice confusionisque selitionem non
polyarchia a nobis colitur, sed monarchia; monar-
chia autem non unius personæ circumscriptio, ne
Judaicæ tenuitatis infantiaque imperfectionem
ruditatemque inducamus, sed quam naturæ æquali-
tas, sententiæ concordia, motionis identitas, idem-
que singulorum nutus ad unum declarat. Hoc autem,
secundum summum illum theologum Gregorium, in
generabili natura locum habere non potest: unitas
enim et cognatio deitatis in trinitate consideratæ ne-
quaquam distrahitur, aut in partes secatur, ut sit
in rebus creatis, dum supposita multiplicantur. Pro-
cul enim insana furiosæ Arii opinio et rabies a
nobis facessat: est enim Trinitas secundum gloriam
et æternitatem modis omnibus indivisa, nullaque ex
parte abs sese alienata; neque ob id tamen divina
personæ se mutuo permeant, hoc est, in se invicem
transmutantur, sed harum quælibet indemutabilis
manet et inconfusa et æterna; longe enim amandetur
pellaturque insani stolidique Sabellii deceptoriam
confusio.

Veneror quoque et adoro incarnationis mysterium,

τῶν ἐν Τριάδι θεωρουμένων, τὸ μὲν Πατὴρ ἀναρχος
καὶ ἀναίτιος ὑπάρχων· οὐ γὰρ ἐκ τινος, ἐν ἑαυτῷ γὰρ
τὸ εἶναι ἔχων. Τὸ δὲ Υἱὸς καὶ οὐκ ἀναρχος, ἐκ τοῦ
Πατρὸς γὰρ, ἀρχὴ γὰρ Υἱοῦ Πατὴρ, ὡς αἰτεῖται· εἰ δὲ
τὴν ἀπὸ χρόνου λαμβάνοις ἀρχὴν, καὶ ἀναρχος· ποιε-
τῆς γὰρ χρόνων οὐχ ὑπὸ χρόνων· γεννητὸς μὲν,
ἀίδιος δὲ καὶ ἀδιαστάτως ἐκλάμψας τῷ Πατρὶ, ὡς
ἀπαύγασμα [ἀπαύγασμα] τῆς δόξης καὶ τῆς πατρικῆς
χαρακτῆρ ὑποστάσεως. Τὸ δὲ Πνεῦμα ἅγιον ἐκ τοῦ
Πατρὸς τὴν ὑπαρξίν ἔχον, οὐ γεννητὸς μὲν, ἀλλ' ἐκπο-
ρευτὸς, ἀίδιος Πατρὶ καὶ Υἱῷ συνθεωρούμενον, οὐκ
ἀναρχον μὲν διὰ τ.ν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπόρευσιν· ἀρχὴ
γὰρ καὶ αὐτοῦ ὁ Πατὴρ κατὰ τὸν τοῦ αἰτίου λόγον,
ἀναρχον δὲ καὶ αὐτὸ κατὰ χρόνον.

Εἰς οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ εἰ; οὐ τὰ πάντα, καὶ εἰς κύριος
Ἰησοῦς Χριστὸς δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγῳ
ἐν ᾧ τὰ πάντα. Ἐκ τῶν τριῶν τελίῳν ἐν ὑπερτελῆς καὶ
προτέλειον ἢ θεότης· τοῖς μὲν ἀφοριστικοῖς καὶ προσω-
πικοῖς ἰδιώμασι καὶ ἀλλήλοις διαφέροντα· ἕκαστον γὰρ
τῶν τῶν φύσει ἀχωρίστων διὰ τὸ συναρξῆς τῆς οὐσίας,
ἡνίκα ταῖς τοῦ νοῦ ἐπιβολαῖς μερῆζεται, Θεὸς ἡμοιογι-
ται παρ' ἡμῶν, καὶ πιστεύεται, πάντων πῆρῆστατον
ὑπάρχον τῶν τῆς θεότητος ἰδιωμάτων. καὶ τὰ τριπ-
C ἀλλήλοις συναπτομένα, εἰς Θεὸς παρ' ἡμῖν προσωπι-
ται, τριαδικῶς μὲν κατὰ τὴν ὑπόστασιν, μοναδικῶς δὲ
κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ μοναρχία παρ' ἡμῖν τὸ τιμώ-
μενον, οὐ πολυαρχία διὰ τὸ ἄτακτον καὶ στασιῶ-
δες τῆς Ἑλληνικῆς ἐμβρονοντισίας καὶ συγχύσεως· μ-
ναρχία δὲ, οὐχ ἡ ἐνὸς προσώπου περιγραφὴ [ἢ ἐν
προσώπων περιγραφῇ], διὰ τὸ ἀτελεῖς καὶ στοιχειῶδες
τῆς Ἰουδαϊκῆς πενίας καὶ νηπιότατος, ἀλλ' ἢ φύσει
ἡμοιότητα, καὶ γνώμης σύμψνοια. καὶ ταυτότης κενύσεως
δείκνυσιν, καὶ πρὸς τὸ ἐν ἡ τῶν εἰς αὐτοῦ σύννευσις,
ὅπερ ἐπὶ τῆς γεννητῆς φύσεως ἀμήχανον, ἢ φασὶν ὁ
μίγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, καὶ οὐδὲν τὸ συνομῆνον
καὶ συμφύει τῆς ἐν τριάδι θεωρουμένης θεότητος δια-
τιμνεται. Ἄλλοτριούσθω γὰρ ἡμῶν, καὶ ἀποτεμνίσθω ἢ
D τοῦ μανιώδους Ἀρείου κακοδοξία καὶ λύσσα· ἀδαιρίτως
γὰρ ἡ αὐτῆς Τριάδος, δόξη καὶ αἰδιότητι μὴ μεριζομένη
μηδὲ ἀπαλλοτριουμένη, οὔτε τῶν θεαρχικῶν ὑποστάσεων
μεταπιπτουσῶν καὶ περιχωρουσῶν εἰς ἀλλήλας, ἀλλ'
ἐρ' ἐκάστης τούτων ἀνετακτώτου καὶ ἀσυγχύτου φυ-
λαττομένης τῆς αἰδιότητος, πόρρω γὰρ ἀποκεμνίσθω
καὶ ἀπελαυνίσθω ἢ τοῦ ματαιόφρονος Σαβελλίου ἀπατε-
τικῆ σύγχυσις.

Σίβω δὲ καὶ προσκυνῶ το πρὸ πάντα τῶν κινήτων

ἄρισμένον μυστήριον, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων ἀποκαλυφθὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ παντός τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐπιτελεσθὲν διὰ τῆς μεγάλης συγκρατίας, καὶ ἀρρήτου οικονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας, καὶ ζωοποιῦ τριάδος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἵνα ὅθεν ἡμεῖν τὸ εἶναι ὑπῆρξεν διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἐντεῦθεν καὶ τὸ εἶναι ἡμῖν χαρισθεῖν. Ὁμολογῶ οὖν καὶ πιστεύω, αὐτὸν τὸν ἵνα τῆς ζωαρχικῆς καὶ μακαρίας Τριάδος τὸν τοῦ Θεοῦ Υἱὸν καὶ Λόγον τὸν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι αἰδίως συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, ὡς ὁμοούσιον καὶ σύνηθρον ἀπειρώφιλανθρωπικῶς κινούμενον πρὸς οἶκτον τοῦ οἴκειου πλάσματος, εὐδοκίᾳ πατρικῇ καὶ οἰκτιρμῆς, χάριτι τε καὶ συνεργίᾳ τοῦ κακίοντος Πνεύματος, κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι, ἵνα τοὺς κατακρίθοντας ἡμᾶς πάλαι τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ τῆς βρυφῆς ἐκπεπωκότας παραδείσου, καὶ τῇ φθορᾷ ὑπεναντιγόμενους χάριτι ἀνασώσῃται, καὶ θείας κοινωνίας ἀπεργάσῃται φύσεως. Ἐνοικήσας γὰρ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Παρθένου, καὶ κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκου καὶ ψυχῆν καὶ σάρκα προκαθαρθείσης τῷ Πνεύματι, καὶ ὄλον εἰς ἑαυτὸν ἀνεληφώς ἐξ αὐτῆς τὸ ἡμέτερον, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ζωοπλαστήσας τὴν ἀνθρωπον, προῆλθε Θεὸς σεσαρκωμένος, μείνας τοῦτο ὅπερ ἦν Θεός.

Παρθένον καὶ μετὰ τόκον τὴν ὑπερφῶς καὶ ἀρρήτως τεκούσαν συντηρήσας, μηλαμῶς τῆς κατὰ φύσιν παρθενίας τραπέισας εἰς ἐνδειξὴν ἀληθῆ τῆς κατὰ τὴν πρόδοσιν αὐτοῦ τῆς γεννήσεως ἀτρεψίας καὶ ἀναλλοιώτου διαμονῆς. Ὁ τῷ Πατρὶ γὰρ συμφυής, ὁ ὁμοούσιος ἡμῶν κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας γενόμενος, σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται, παρακλήσιος ἡμῖν κενωνηκῶς αἵματος καὶ σαρκός· σάρκα ἐμφυχωμένην ἀνεληφῆ ψυχῇ λογικῇ καὶ νοεῖν οὐδαμῶς προῦποστᾶσαν τῆς ἀφ' ἧς ἐνώσεως, ἀλλὰ μία σὰρξ ἐμφυχος λογικῇ ἐπὶ τῆς κατὰ Χριστὸν συμφυίας πιστεύεται, οὐ κατὰ χάριν σκηνώσας ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ὅλος ὅλη τῇ ἀθρωπιᾷ φύσει συμπλακείς· ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαίρετως, καὶ ὑπερῶς τὴν ἕνωσιν ἐργασάμενος, ἵνα αἱ συνελθούσαι οὐσίαι θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος, ἐν ἰδιότητι τῇ κατὰ φύσιν διαμείνωσι, καὶ οὐδαμῶς εἰς ἀλλήλας μεταβῶσιν. Εἰ καὶ ἁ κατακλίσεις τῷ λόγῳ τῆς συμφυίας παραχωρεῖν εὐσεβῶς νοοῦμεν διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων ἐπιζυξιν, ἐπινοία γὰρ μόνη καὶ οὐ πράγματι διίστασθαι δοξάζομεν, διὰ τὴν ὑπερφῶ τῶν συνελθόντων ἕνωσιν.

Τὸ μοναδικὸν δὲ καὶ ἑνιαῖον τῆς ὑποστάσεως, φυλάττεσθαι πιστεύομεν ἄτμητον καὶ ἀρραγῆς διακείμενον· κατακλιθεὶς γὰρ ἡ φασισιῶδης τοῦ ἀκατεῶνους Εὐ-

^a Verius, κατὰ κλήσεις..... περὶ χωρεῖν : ut sit sententia; secundum appellationes, ratione naturalis

A ante omnia sæcula prædefinitum, in novissimis vero temporibus ad totius humani generis salutem patefactum, et per magnum illum admirabilemque unius, sancte vivificæque Trinitatis personæ, Christi nimirum veri Dei nostri, descensum, ineffabilemque ejusdem dispensationem consummatum; ut unde per inexplicabilem ipsius bonitatem esse eramus sortiti, inde etiam ipsum bene esse acciperemus. Confiteor itaque et credo unicum opulentissimæ beatissimæque Trinitatis suppositum, ipsum videlicet Dei Filium et Verbum, quod cum Deo Patre et Spiritu sancto in omne ævum simul adoratur et conglorificatur, ut pote iisdem coessentiali et coequali existens, infinita benignitate et misericordia erga proprium plasma motum, accedente huc paterna voluntate et miseratione, et sancti quoque Spiritus gratia, ejusdemque cooperatione de cælo descendisse, et cum hominibus conversatum esse, quo nos dudum propter peccatum damnatos, et e paradisi deliciis expulsos, corruptionique obnoxios, per gratiam salvaret, et divinæ naturæ participes efficeret. In utero enim Virginis vere proprieque Deiparæ inhabitans, et per Spiritum sanctum animam et carnem sibi adaptans, totamque nostram naturam, quemadmodum hominem in principio finxerat, sibi asciscens, prodiit Deus incarnatus.

Virginem quoque, quæ supernaturaliter et ineffabiliter pepererat, post partum virginem conservavit, virginitate illius secundum naturam nulla ex parte demutata aut labefactata, ad designandum per secundæ nativitatis processum, nullam prorsus naturæ illius accessisse mutationem, aut alterationem. Qui ergo ejusdem est cum Patre naturæ, nobis per omnia, peccato tantum secluso, factus est coessentialis; etenim semine Abraham suscepto, carnis et sanguinis, perinde ac unus ex nobis, factus est particeps, carnemque anima intelligente vivificatam assumpsit, nullo quidem pacto ante summam illam unionem præexistentem, sed simul carnem, simul anima rationis compote animatam, simul Verbo unitam; nec rursus secundum solam gratiam in nostra natura habitavit, sed totus toti humanæ naturæ conjunctus, inconfusus, indivulsam, supernaturalemque unionem operatus est: divina enim et humana natura inter se coeuntes in naturali sua proprietate indemutatæ persistunt perseverantque, nec ulla ex parte in se mutuo transformantur. Verumtamen propter naturalem illam coitionem et copulam, nominum quoque communicationem mutuamque reciprocationem pie concedendam existimamus, quandoquidem propter physicam illam admirandamque coeuntium naturarum inter se unionem, non re, sed sola imaginatione, unius ejusdemque quamdam hic distinctionem statuimus.

Porro autem, quod cum naturarum distinctione personæ singularitas ejusdemque unitas indivulsa ininterruptaque semper consistat permaneatque (nam cojunctionis, eas in se invicem existere pie intelligamus. HARDUICUS.

menstrosam impostoris Eutychetis, et Dioscori confusionem concretionemve procul hinc ablegamus), sicut ut unum eundemque conficemur creatum et increatum, æternum et temporaneum, cœlestem et terrenum, circumscriptum et incircumscriptum, patibilem et impatibilem, sine matre et sine patre : alterum quidem propter ineffabilem, æternam, et omne sæculum antecedentem ex Patre nativitatem, alterum vero propter arcanam incomprehensibilemque cum nostra natura unionem ; duas enim ipsius natiuitates, omnem sensum omnemque intellectum excedentes agnoscimus : unigenitus enim Filius, cum in forma Dei ac in sinu, hoc est, usia Patris esset, et ab æterno ex ipso eluceret, sub sæculorum finem semetipsum exinanivit, servilemque formam, hoc est, nostram substantiam suscepit.

Unio itaque in Christo secundum hypostasim aliud ad aliud adjungit, puta visibile ad invisibile, patibile ad impatibile, cæteraque ex quibus Salvator constituitur, non tamen alium et alium constituit, absit. Unum namque eundemque Deum perfectum et hominem itidem perfectum constitemur. Nam etsi naturarum differentiam Christo tribuimus, unum tamen eundemque etiam post incarnationem agnoscimus, et quo stolidus Nestorius a divinis scriptis facessat, propter naturarum ad hypostaticam unionem coentium diversitatem, non duos filios, aut dualitatem filiorum inducimus, omnes autem Christi actiones, quæ utique theandricæ, hoc est, Dei simul et hominis, erant, uni tribuimus. Nam ut Deus erat, edebat opera divina, signa nimirum et miracula : ut autem homo idem ipse sponte subibat passiones, sustinebatque probra et contumelias. Unde cum duabus naturis consentaneæ, imo necessario, juxta pias divinasque divinatorum patrum nostrorum traditiones, duas quoque naturales operationes illius glorifico, ipsarum quodammodo naturarum et substantiarum indices atque constitutrices. Pari modo et duas quoque naturales unius ejusdemque Dei et Domini nostri Jesu Christi voluntates veneror. Nam juxta utramque naturam, ex quibus et in quibus existit et intelligitur, voluntatis facultatem ei tribuimus : ut enim operatur salutarique passioni ultro sese exponit, ita et vult quoque.

Credo rursum illum ipsum crucifixum esse, non quidem in ea natura in qua cum Patre lucet et regnat (etsi gloriæ Dominus propter idiomatum communicationem crucifixus dicatur), sed in natura, hoc est, terrena, secundum quam terrestrem nostram massam suscepit, et factus est maledictum propter peccata nostra, quo suæ nos benedictionis faceret esse participes ; et carnis mortem ab improbis illatam patienter sustinuit, quo mortis stimulum, id est peccatum in carne sua condemnaret, et destrueret eum qui mortis habebat imperium, hoc est diabolum. Credo corpus suum sepulturæ contraditum, incorruptum conservasse, nullo quidem modo ab arcana illa inexplicabilique unione divulgum, ctsi illud tridni illo intervallo anima fuerit spoliatum ;

A τυχίου [Ευτυχίου] και Διοσκόρου σύγχυσις τε και συνουσιαις· εντειθεν τιν αυτων κτιστον και απτιστον ομολογουμιν, προαιωνιον τε και υπερχρονον, ουρανιον τε και επιγειον, περιγραπτον τε και απεριγραπτον, παθητον τε και ακαθη, αματορα και απατορα, το μιν δια των αρρητων, και αναρχεν, και προαιωνιον εκ Πατρος γεννησιν, το δε δια τιν καθ ημας κρυφιαν τε και απερινοητον ενωσιν, και δυο αυτου τας γεννησεις κηρυσσομιν, ακαταληπτους, και υπερ λογον τυχαλουσας· ο γαρ εν μορφη Θεου υπαρχων μονογενης Υιος, ο ων εν τοις κολπις του Πατρος, τουτιστιν ο εν ουσια του Πατρος προαιωνιος εκ αυτου ελαμψας, επι συντελεια των αιωνων, εαυτον κεινωκα, και την του δουλου μορφη ανελαβεν, ο εστι την ημετεραν ουσιαν.

B

¶ Η εν Χριστω ουν καθ' υποστασιν ενωσις, αλλο μιν προς αλλο τα εξ ων ο Σωτηρ, συνάγει· οιον δε το αορατον και ορωμενον, παθητον και ακηρατον, ουκ αλλον δε και αλλον, μη γηνοιτο. Θεον τον αυτον τελειον αληθη και ανθρωπον τελειον ομολογουμιν. Το διαφορον των φυσικων προσνεμοντες, ενω και τον αυτον γενωσκοντες, και μετα την σαρκωσιν, ουκ εις δυαδυ υιων μεριζοντες, δια το ετεροιον των συνδραμουσων επι τη καθ' υποστασιν ενωσει φυσικων, ινα εξωθη της θειας αληθις ο παραρρων Νιστοριος, παντα δε τα της θεανδρικης ουτου ενεργιας επιτελίσαντα. Ως γαρ Θεος ενάρχει τα θεια, δι' αυτων τας θεοσημιας και τα θαυματα εργαζόμενοι, ως ανθρωπος δε, ο αυτος τα παθη και τας υβρεις εκουσιως κατεδέ'ατο. Δεα τουτο μετα των δυο φυσικων ακουθωσ και αναγκαιως, ισαριθμους και τας φυσικας αυτου ενεργιας δεξαζωσ, ως θεολωτικας και ανστατικας αυτων των ουσικων ηγουν φυσικων, κατα τας θεοσημιας και θεοπρεπεισ των θεοσοφων ημων πατερων παραδοσεισ. Ωσαυτως και δυο θελισεισ ηγουν θεληματα φυσικα του αυτου ενωσ Κυριου και Θεου ημων Ιησου Χριστου πρεσβευω. Θελωτικων γαρ αυτων γενωσκω καθ' ετεραν των φυσικων, εξ ων και εν αις υπαρχει και νοειται· ωσπερ ενεργουντα ουτω και θελωτα· επι το παθος δε το σωτηριον εκουσιως ελλθοντα.

C

D

Πιστευω αυτον σταυρωθ'αναι ουκ εν η διαλαμπει ουν τω Πατρι ουσια· ει και τον Κυριον της δεξης εσταυρωσθαι λεγεται [γεγραπται] τω λογω της αντιδοσειωσ· αλλα τη καθ' ημασ γερα [γεγρα]φουσει, καθ' ην το χοικον ημων ανελαβε φ'ραμα, και καταρα υπερ ημων γεγοσιν, ινα της παρ' εαυτω ευλογιασ κοιωνουσ ημασ αναδειξη, και τον των κακοργων κατα την σαρκα ηνισχητο υπομειναι θινατιν, ινα το του θανατου κεντρον, την αμαρτιαν κκατακρινη εν τη σαρκι αυτου, και καταργηση τον το κρατοσ εχοντα του θανατου, τουτιστι τιν διαβολον. Ταη δε παραδοθεν αυτου το σωμα αφθαρτον διατηρησαντα μηδαμωσ της απορρητου και ανεκφραστοσ διαρεθεν ενωσειωσ· ει και της λογιησ αυτου και νοειωσ ψυχης· εχωρισθη εν τω τριμημερω διασθηματι· μεθ' ησ αυτωσ και εις αδου καταβηθη, και τοις εν φυλακη

πνεύμασιν, ὡς ὁ κορυφαῖος καὶ θεῖος ἔφησε Πέτρος, ἅ πορευθεὶς ἐκήρυξε τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀπολύτρωσιν ἐχαρίσατο, ἀφθαρσίας δὲ ἡμῖν ἀπαρχὴν γέγονεν ἐν ᾧ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνεβίωσεν. Διέστη γὰρ ὡς Θεὸς, πατήσας τὸν θάνατον, προδοπαίων πάσῃ σαρκὶ τὴν ἀνάστασιν, καὶ συνίστησεν ἡμᾶς, τοὺς πεσόντας τῷ τῆς ἁμαρτίας πτώματι.

Ἐπιστάντα δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ταῖς γυναῖξιν, καὶ τὴν χαρὰν αὐταῖς προαγγείλαντα, καὶ τὴν ἐκ τοῦ θήλεος ἡμῖν ἐσκηψάσαν λύπην ἐξαφανίσαντα, ὄρθινα δὲ καὶ τοῖς θεσπεσίσις αὐτοῦ μαθηταῖς τὸ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ πιστοῦμενον μυστήριον· καὶ δεικνύντα, [ὡς] τίς αὐτὸς ἦ καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως διὰ τῆς βρώσεως, καὶ τῆς τοῦ σοροῦ Θωμᾶ κατὰ τὴν θείαν πλευσάν ἔπαφῆς, ἀνάιηθιέντα τε εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθισθίντα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς μετὰ τοῦ προσλήματος, μεθ' οὗ αὐθις ἐλεύσεται ἐν δόξῃ θεοσπεπῆ καὶ ἐξουσίᾳ τῇ κατὰ πάσης κτίσεως, καὶ κριτῆς κ' ἐσθίησεται ἐκάστη κατὰ τὸ βεβιωμένον ἀποδοῦν· πάντας γὰρ ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ.

Μετὰ ταῦτα πιστεύω καὶ σαρκὸς ἀνάστασιν, ἥνικα ἡ τοῦ κόσμου μεταστοιχείωσις γένηται, ἵνα τὸ θνητὸν ἡμῶν ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν ἀφθαρσίαν περιβάληται. Ὁμολογῶ καὶ ἐν βάπτισμα εἰς ἕρσιν ἁμαρτιῶν, τὸ εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα τελούμενον κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν καὶ θείαν παράδοσιν. Ταῦτα τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἱερᾶς ἡμῶν λατρείας σιθίσματα δόγματα καὶ μυστήρια κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ τῶν θείων μυσταγωγῶν ὑψηλὴν τε καὶ ἀκριβεστάτην θεολογίαν, καὶ τὴν σωτήριον περὶ ἡμῶν τοῦ Θεοῦ λόγῳ οἰκονομίαν, καὶ ὅσα τούτοις συμβαίνοντα ἐφ' ἡμῶν κηρύγματα μετὰ πάσης ἀποδοχῆς καὶ πίστεως συντηρῶ τε καὶ ἀσπάζομαι.

Ἀποδέχομαι δὲ καὶ ἕξαιτῶ τὰς τε πρεσβείας καὶ πρὸς Θεὸν ἐντεύξεις· πρῶτον μὲν καὶ ἐξίριτον, τῆς πατρίου καὶ παναγίου καὶ ἀεικαρθένου δισποίνης ἡμῶν Θεομήτορος· ἔπειτα τῶν θείων καὶ ὁραίων δυνάμεων, τῶν ἁγίων καὶ πανευρήμων ἀποστόλων, τῶν μακαρίων προφητῶν, καὶ ἐνδόξων καὶ καλλενίκων μαρτύρων, καὶ Θεοτόκων Πατέρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων τῷ Κυρίῳ· οἱ ζῶσι διαπαντὸς ἐν αὐτῷ· ψυχὰι γὰρ δικαίων ἐν χειρὶ Κυρίου· ὡς μεγίστην σωτηρίαν ἐπέθεθεν ψυχῆς καὶ σώματος καρπούμενος.

Προσκυῶ δὲ καὶ περιπετόσσομαι τὰ σεβάσματα αὐτῶν λείψανα, ὡς ἱατρείων ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν παθημάτων τυγχάνοντα. Ἄνυμνῶ οὖν αὐτῶν τὴν σεμνὴν καὶ ἔνθεον πολιτείαν καὶ τοὺς ἀειδαίμονας αὐτῶν ἔργους καὶ ἄλλως, γεραιρῶ τὰς θήκας, καὶ ταῖς ἀνοιάτω

A cum qua anima et ipse quoque ad inferos descendit, iisque, qui in carne erant spiritibus (quemadmodum apostolorum coryphæus divinus Petrus exponit), resurrectionem prædicavit, libertatemque et redemptionem impertivit, et nobis quoque, ut pote primogenitus mortuorum, per resurrectionem aliquod incorruptionis principium exstitit : surrexit enim ut Deus, mortem pessumdans, universæque carni ad resurrectionem viam patefaciens ; nos, qui peccati casu in mortem concideramus, una secum quodammodo suscitans.

Crede mulieribus post resurrectionem suam astitisse, tristitiaque quæ ex muliere ad nos devenerat abolita, gaudium lætitiæque illis annuntiasset. Crede divinis discipulis vivum sese exhibuisse, suæ resurrectionis mysterium confirmasse, ac quomodo idem ipse foret, qui ante resurrectionem, per manducationem sacriæ lateris, quod sapiens Thomas contractavit, exhibitionem, demonstrasse. Crede denique assumptum esse in cælos, et ad dexteram Dei Patris consedisse, et cum assumpto corpore non absque gloria, divinaque majestate olim denuo venturum esse, judicem sessurum, et unicuique juxta vitæ suæ rationes redditurum : omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi.

Crede postquam mundus hic fuerit innovatus, et quodammodo fseclementatus, et carnis quoque resurrectionem futuram, quo nimirum nostrum hoc mortale induat immortalitatem et corruptibile incorruptionem (Rom. xiv). Confiteor etiam unum baptisma in remissionem peccatorum, quod secundum evangelicam apostolicamque traditionem perficitur in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Hæc veneranda orthodoxi sacriæque cultus nostri dogmata divinaque mysteria, quæ juxta sublimem sincerissimamque theologiam divini sacriæ doctoribus nobis tradiderant, tum salutarem quoque divini verbi erga nos dispensationem, tum cæteras omnes hisce similes et consentaneas doctrinas prædicationesque cum omni acceptione et fide amplector et servo.

Exoscalor nihilominus et expeto sanctorum apud Deum patrocinia et intercessionem : primo quidem præcipueque sanctissimæ et immaculatissimæ semper virginis ac dominæ nostræ Dei matris, mox vero divinarum cælestiumque virtutum, sanctorum laudatissimorumque apostolorum, beatorum prophetarum, gloriosissimorum invictissimorumque martyrum, divinatorum Patrum, ac omnium denique sanctorum, qui ab initio mundi Domino placuerunt, et absque ullo omnino fine in ipso et per ipsum vivunt (animæ enim justorum in manu Dei sunt [Sap. iii, 4]), ut qui maximam hinc animæ corporisque salutem consequar.

Aldoro item et exoscalor venerandas illorum reliquias, quippe quæ certam animorum corporumque morbis salutem, medicinamque conferant. Suseipio præterea ac laudo venerandam divinamque illorum conversationem, celeberrimosque eorumdem agones

et pugnās, honoro quoque et veneror sacrosanctas illorum tumbas et sepulturas; dignos denique illos ipsos censeo, qui summis honoribus decorentur, maximisque laudibus evehantur, quoniam pro gloria Dei omnium nostrum Salvatoris sanguinem suum profuderunt, et hanc fluxam præsentemque vitam, ob suam in Deum charitatem animose spreverunt, vivificasque ac salutare illius perpassiones imitati sunt. Complector itidem suscipioque non solum venerandas Christi omnium Salvatoris nostri iconas, et venerabiles sanctissimæ Dei matris imagines, verum sacras quoque sanctorum omnium effigies eamque venerationem illis exhibeo, quam honor eorum merito postulat.

Amanter præterea reverenterque veneror, et amplector septem sacras et œcumenicas synodos, omniaque supernaturalia, et salutaria dogmata et decreta, quæ a sanctis et divinis Patribus nostris, quosolim Spiritus sanctus ad Ecclesiam suam regendam pascendamque instituit, in illis exstant sancita et determinata.

In primis quidem sacram 318 celeberrimorum Patrum synodum, qui quondam apud Nicæam civitatem contra impiam et furiosam Arium convenerunt, quæ et impietatis auctorem ab Ecclesia expulit, et fidem veram rectamque per sacrum illud et divinum symbolum nobis exposuit, et Deum Verbum, Deique Filium non creaturam, ut ille, sed Patri homousion et certum verumque Deum, et rerum omnium creatorem esse orthodoxe determinavit.

Deinde vero 150 sanctorum divinissimorumque Patrum synodum, quæ post Nicæam in hac regia civitate coacta Mæcedonium impiissimum Spiritus sancti impugnatorem exauctoravit, ostendens illum non esse quid creatum, sed verum Deum Patri et Filio per omnia homousion, eadem sacrum symbolum Spiritus sancti verbis fusius explicavit, quin et Apollinarianum Laodicenum quoque hominem vere stolidum et insanum ab Ecclesia pepulit.

Post hanc autem suscipio sacram 200 sanctorum Patrum doctorumque hominum synodum, quæ contra vesanum Nestorium blasphemisque ejusdem voces Ephesi coiit, eundemque gradu et loco movit, et unam esse Christi et Dei nostri personam, duas vero ejusdem naturas sine ulla confusione ac divisione inter se unitas determinans, unum rursum eundemque Deum et hominem simul esse declarans, ac sacram tandem virginem Mariam vere propriamque deiparam esse pronuntians.

Complector quarto sacram 650 divinorum Deoque afflatorum Patrum Chalcedone coactorum synodum, quæ impiissimos Eutychem et Dioscorum, obscuramque ac tenebrosam eorumdem confusionem condemnavit. His anathemate jugulatis, unum eundemque Christum Deum ac Dominum nostrum et hominem perfectum, et Deum rursum perfectum esse in duabus quidem naturis, in una vero persona inconfuse indiviseque-existentem pie prædicavit.

Tum quintam rursum sacram 165 sanctorum Pa-

τιμαῖς στεφανῶ αὐτούς, ὅτι ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος Θεοῦ τὸ αἷμα ἐξέχεαν, καὶ τῆς προσκαίρου ζωῆς διὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην κατεφρόνησαν, μεμπταὶ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ σωτηρίου πάθους αὐτοῦ γενόμενοι, ἀπαζόμενοι ἅμα τῇ τοῦ πάντων Σωτῆρος Χριστοῦ σεβασμῆ εἰκόνι τῆς τε πανάγου καὶ Θεομήτορος καὶ τοῦς σπυτοῦς καὶ ἁγίους αὐτῶν χαρακτῆρας, προσέμενον αὐτοῖς τὴν κατὰ τιμὴν προσκύνησιν.

Πρὸς τούτοις ἄσπασίως ἀποδέχομαι καὶ τιμῶ τὰς ἁγίας καὶ οἰκουμενικάς ἐκτὰ συνόδους καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δογματισθέντα καὶ κηρυχθέντα θεῖά τε καὶ ὑπερρυῆ καὶ σωτήρια δόγματα παρὰ τῶν ὁσίων καὶ Θεοτόρων Πατέρων ἡμῶν, οὓς κατὰ καιρὸν ἔβητο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ποιμαίνον τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ καὶ διέπειν.

Πρῶτα μὲν τὴν ἐν Νικαίᾳ συνελθούσαν τῶν τη' αἰοῦ δέμων Πατέρων ἡμῶν σύνοδον, κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς καὶ μωνώδους Ἀρείου· ὃν τῆς Ἐκκλησίας ἐξώσασα, πίστιν ἡμῶν ἀληθῆ καὶ εὐθυτάτην διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ θεοῦ συμβόλου ἐξεφώνησε· τὴν Θεὸν Λόγον, καὶ τοῦ Θεοῦ Υἱὸν, οὐ κτίσμα κατ' αὐτὸν, ὁμοῦσιον δὲ τῷ Πατρὶ καὶ συνάναρχον, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν καὶ κτίστην τῶν ἀπάντων ὁρθοδόξως ἰδογμάτισιν.

Ἔτα τὴν μετ' αὐτὴν ἐν ταύτῃ τῇ βίβλιδι τῶν πόλεων συναθροισθεῖσαν τῶν ρν' θεοπνεύστων Πατέρων· τὸν ἀνόσιον πνευματικομάχον καθελοῦσιν Μακεδόνην καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἔνοιαν ἐξαπλώσασαν, καὶ τοῖς τοῦ ἁγίου Πνεύματος λόγοις ἐπιτρανώσαν, Θεὸν ἀληθινὸν ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ οὐ κτίσμα αὐτὸν βεβαιώσασαν, καὶ Ἀπολλινάριον τὸν Λαοδικεῖα, τὸν ὄντως ἄφρονα καὶ ἀνόσιον τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρύξασαν.

Μετ' ἣν τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συναγερμένην, τῶν ἱερῶν διακοσίων διδασκάλων ἁγίαν σύνοδον κατὰ Νεστορίου τοῦ ματαιόφρονος καὶ τῶν ἐκείνου βλασφημιῶν, ὃν καθελοῦσα, μίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν καθ' ἑνωσιν ὑπόστασιν, καὶ δύο φύσεις ἄσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως σογῶς ἰδογμάτισε, τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀποφύνασα, καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίαν, κυρίως καὶ ἀληθῶς Θεοτόκον ὁμολογήσασα.

Μετὰ ταῦτα τῶν ἐν Καλχηδόνι συνδραμόντων ἑκατοσίων τριάκοντα ἐνθίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων, ἧτις τοὺς δυσσεβεῖς, Εὐτυχία καὶ Διόσκορον, καὶ τὴν Ζωφώδη καὶ ἰσκατισμένον αὐτῶν σύγχυσιν κατεδίκασε, καὶ τούτους ἀναθεματίσασα, τέλειον αὐτὸν Θεὸν, καὶ τέλειον ἄνθρωπον τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐν δύο φύσει καὶ ὑπόστασει μὴ ἄσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως εὐσεβῶς ἀνεκήρυξιν.

Ἔτι μὲν καὶ τὴν αὖτις κατ' αὐτὴν τὴν Θεοφύλακτον

πόλιν συγκροτηθεῖσα ἁγίαν πέμπτην σύνοδον τῶν ῥεῖ-
 ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, ἥτις τὰ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου,
 πρὸς δὲ καὶ Ἱερυγίνους, Δεδύμου τε καὶ Εὐαγρίου καὶ
 τῶν ἀμφ' αὐτοὺς κακοδοξῶν ἀσεβῶ δόγματα, τῶς μὲν
 παρὰ τοῖς πολλοῖς κρυπτόμενα, τῆκαῦτα δὲ πικρῶς
 ἀκρυφύτα καὶ ἀναבלαστήσαντα ἐξέτεμε· δι' ὧν γὰρ
 αὐτοὶ ἰληρόδου μυθολογημάτων, Ἰουδαϊκῆ τε καὶ
 Ἑλληνικῆ μάλλον, ἢ Χριστιανικῆ δόξῃ ἐπακολούθη-
 σαν.

Ἐξῆς τὴν ἔκτην τῶν ῥο' ἱερῶν ἀνδρῶν οἰκουμενικὴν
 σύνοδον καὶ αὐτὴν κατὰ τοῦτο τὸ βασιλεῖον ἄστῃ
 συνημίτην, καὶ τῶν κατὰ Χριστὸν φύσεων τὰς τε ιδιό-
 τητας καὶ φυσικὰς ἐνεργείας καὶ θελήσεις κηρύξαται,
 ἀναθεματίασαν δὲ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν ἐπίσκοπον,
 καὶ Ὀνώριον, Κύριον τε καὶ Σίργιον, Πύρρον, Παῦλον
 καὶ Πίτρον, τοὺς συγχωρήσει Θεοῦ κατὰ τὴν Ἐκκλη-
 σίαν ἐν τῇ ἱερωσύνῃ εἰσφραρίντας· ἐτι καὶ Μακάριον
 τὸν Ἀντιοχείας ὀνομασθέντα πρόεδρον, καὶ Στέφανον
 τὸν τοῦτου μαθητὴν· πρὸς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν
 ναπιόφρονα γέροντα· οἱ ἐν θλίμμα, καὶ μίαν ἐνέργειαν
 ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἰδοῦσα-
 ζον.

Ἐπὶ ταύτης δὲ πάλιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐν Νικαίᾳ
 τὸ δευτέρον συνελθοῦσαν τῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
 ῥν' Πατέρων ἐξδόμῃν καὶ ἱερὰν σύνοδον, ἥτις πάσας
 τὰς προλαβούσας ἁγίας συνόδους ἐπισφάγισαι, καὶ τὰ
 τούτων δόγματα, τῶν σιπτῶν καὶ ἱερῶν εἰκόνων τὴν
 ἀρχαίην παραδομένην τῇ Ἐκκλησίᾳ προσκύνησεν
 ἀνεδέξατο, ὀρίσασα παραπλησίως αὐτὰς τῷ τύπῳ τοῦ
 ζωοποιῦ σταυροῦ προσκυνεῖσθαι. Ἀπειθῶμεν τῆς
 Ἐκκλησίας τοὺς ἐφ' ὕβρει καὶ καταστρωφῆ τούτων νε-
 ρολογησάντας, καὶ τῶν Χριστιανῶν κατατηρήσαντας,
 ὅτι ὡς θεοῖς αὐτοῖς προστεκνήσαν· τουτέστι Θεοδόσιον,
 Βασίλειον, Σισίνιον, τοὺς παροράσει Θεοῦ ἱερατικῶν
 θρόνων ὄρξαστας.

Καὶ ταύτας τὰς εἰρημίνας ἁγίας οἰκουμενικὰς συνό-
 δους ἀποδέχομαι, καὶ πάντων τῶν ἐκρίτων καὶ μακα-
 ρίων Πατέρων τὰ τε δόγματα καὶ πονήματα ἀσπάζομαι,
 ὡς διδασκαλίαν ἀνεπίληπτον καὶ σωτηρίας θεμίλιον, καὶ
 οὐς ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία προσίεται ἀποδέχομαι, καὶ οὐς
 ἀποτρέπεται ἀποστρέφομαι. Ἀποβάλλομαι δὲ καὶ παν-
 τελῶς ἀπιτρέπομαι τοὺς ἀπὸ Σίμωνος τοῦ Μάγου, καὶ
 μέχρι τοῦ δεῦρο τῆς εὐσεβείας παντάπασιν ἀποπε-
 πτωκότας, καὶ δόξαις πονηρῶν δογμάτων καὶ φθορο-
 ποιῶν ἐμφυρίντας, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παράδοσιν ἀθε-
 τήσαντας, καὶ τὸν πικρὸν τῶν ζιζανίων σπόρον συνα-
 ναμίξαι τῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἀρούρα τομήσαντας αὐτοὺς
 τε ἀναθεματίζω, καὶ πάντας τοὺς ἐπομέοις αὐτοῖς,
 καὶ ὡς λύμην τῆς κατὰ Χριστὸν Ἐκκλησίας διαπτύω
 καὶ τῷ ἀνάθεματι καθυποβάλλω. Ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ἡμέ-
 τερον εὐρήνημα τοῖς μακαριωτάτοις ἡμῖν καὶ Θεοδιδά-
 κταις κατὰ ταῦτα δεδηλωμένων προσεφώνηκαμεν τῷ
 ὄνοματι κερρατηνῆτι ἐκκλησιαστικῷ θεσμῷ ἐπόμενοι,
 ὅν τινι ἐμφύχῃ κήρυκι, τῷ δὲ ἡμῶν προσχερησάμενοι
 τῷ γράμματι, τῆς ἐν Χριστῷ ἁγίας καὶ πρὸς ἄλλο-
 λους συμποίας καὶ ὁμοιοῦς τὰς ἐγγύας ἐπαγομένῃ.
 Ἡ δὲ ὑμετέρα ποθεινοτέρα ἐν κυρίῳ ἀδελφότης ἀμει-

trum synodum, quæ in hac iterum divina Deoque

addicta civitate coacta, impia Theodori, Nestorii,
 Origenis, Didymi, Evagrii, reliquorumque hæretico-
 rum prædicta sectantium dogmata, dudum quidem
 ante apud plerosque occulta, per id vero tempus
 acerbos denuo ramos surculosque proferentia, juste
 excidit : quæ enim ipsi mente delira et fabulose profi-
 tebantur, ea Judæorum et paganorum imaginationi ve-
 rius, quam Christianorum fidei consentanea erant.

Post hanc et sextam quoque sanctam et œcumenicam 170 sanctorum virorum synodum, iterum in regia hac urbe congregatam veneror, quæ pro naturalium Christi ratione, ejusdem quoque proprietates naturalesque operationes, et voluntates distinguit ac prædicavit, et Theodorum episcopum Pharan, Honorium, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui permissu Dei per corruptionem et fraudem in Ecclesiæ sacerdotium irreperant, Macarium Antiochiæ antistitem, et Stephanum Macarii discipulum, et Polychronium puerilem insanumque senem anathemati subjecit : unam enim hi duntaxat voluntatem, unamque operationem Christo Servatori nostro tribuendam esse docebant.

Recipio tandem septimam sacram 150 sanctorum Patrum synodum nostro hoc ævo in civitate Nicæa denuo celebratam, quæ omnes præcedentes sacras synodos earumque dogmata ac decreta confirmavit et quodammodo obsignavit, sacrarumque ac venerabilium imaginum cultum adorationemque jam inde ab initio Ecclesiis traditam suscepit desinivitque non secus venerandas esse atque vivificæ crucis effigiem. Eos proinde ex Ecclesiis ejicimus, qui in harum contumeliam et eversionem futili garrulitate Christianis insultant, quasi deorum loco hactenus illas habeant venerenturque, quales sunt Theodosius, Basilii, et Sisinnius, qui Dei permissione episcopali-bus sedibus præfuerunt.

Has itaque prædictas sacras et œcumenicas synodos suscipio, et omnium electorum beatorumque Patrum dogmata et opuscula, ut quæ ab omni reprehensione alienam doctrinam salutisque fundamentum contineant, ex animo complector, denuo quoscunque Ecclesia catholica recipit, illos ego quoque recipio, et quoscunque ista aversatur, illos ipsos et ego itidem aversor. Exsecror etiam modisque omnibus detestor, qui a Simone Mago appellationem sortiti et ab omni prorsus pietate exuti, ad præsentem usque diem pravorum exitiumque dogmatum opinionibus sanctorum traditionem infirmare virulentumque zizaniorum semen orthodoxæ fidei agro immiscere non cessant ; hos, inquam, omnesque eorumdem sequaces exsecror, et veluti Ecclesiarum Christi pestes respuo et anathematizo. Nos proinde Ecclesiarum sanctionem, quæ jam inde ab initio obtinuit, secuti, hisce nostris litteris veluti animato quodam præcone, et charitatis in Christo mutæque inter nos concordie et amicitie vadibus usi, vos salutandos nostramque sententiam vobis beatissimis Deoque edoctis huic in modum faciendam putavi-

mus. Vestra autem desideratissima in Domino fraternitas, vicem nobis reddens precibus ad Dominum fuis, opportunisque sermonibus, et ipsis quoque rebus, nos confirmet inmetque, quo vestris legibus vestraque suffulti doctrina in hac fide stabiles, simplices, et ab omni defectu immunes persistamus, omniaque mysteria quæ in ipsa vel de ipsa ab initio sunt tradita, inconcussa retineamus, et universum denique rationalem nostrum gregem, summi pastoris nomine et unctione insignitum, intraque ecclesiasticæ caulæ septa constitutum, manifesta divinæ illius et apostolicæ spiritualis doctrinæ fistulæ ebuccinatione, vocibusque divinitus inspiratis in unum congregemus et ab insidantium ferarum moribus illæsum conservemus.

Si qua autem a nobis sunt prætermissa, ea amico paternoque affectu per vosmetipsos explete, quo nimirum vestra abundantia nostram suppleat inopiam; quodcunque, inquam, vel in verbis, vel etiam in rebus nobis deest, id venerabili sacerdotique digna auctoritate vitæ nostræ adjicite et superædificate: charisma enim vobis communicatum, nullum hac ratione capiet detrimentum, siquidem liberalis communicatio adeo honorum diminutionem nullam adfert, ut suo quoque tempore multiplices gloriososque fructus refundat. Vestra proinde divina virtute nos veluti infirmiores fulcite, pedesque nostros ad currendam Evangelii semitam perficite, neque ulla omnino, quæ salutaria aut utilia videbuntur, suggerere prætermittite, ut quemadmodum in fide et confessione unitatem concordiamque conservamus, ita charitatis quoque vinculo aptati colligati, indivulsum pacis donum, quod Ecclesiarum concordiam unitatemque conciliat, conservatique in concredito nobis ministerio inter nos usque retineamus: quo magni regis civitas hinc munita et circumvallata, omnibus fraudibus inaspectabiliumque hostium insultibus, qui avidè expectantes ut aliquem in ipsa descriptum Spirituque signatum devorent, nunquam non in circuitu obambulant, maneat impervia: contra quos sane inaspectabiles hostes non carnalia, sed spiritalia objicimus arma, scutum videlicet fidei, sermonisque gladium, quod est verbum Dei, ut peccati munitiones et machinas spiritus funda demolientes insectantesque, crudelem illorum audaciam procul pellamus frangamusque, quo hac tandem ratione divina custodia auxilioque potiti, vitæ nostræ conversatio quieta pacataque consistat, et in regeneratione, cum novissima tuba personabit, digni censeamur, qui citra condemnationem vitæ nostræ duci in Paris gloria cum sanctis angelis suis venturo occurramus, unaque ad sponsi thalamum, cum prudentibus virginibus, spiritali angelicoque convivio perpetuo fruituri ingrediamur, eorumque bonorum hæredes efficiamur, quæ in Christo vero Deo reposta sunt non indignis, idque immaculatæ inculpataque matris illius et omnium sanctorum intercessionem. Amen.

Quod autem isto serius per ea quæ hactenus expo-

βοιτο ἡμᾶς πρῶτα μὲν εὐχαίς ταῖς πρὸς Κύριον, ἔπειτα δὲ καὶ λόγοις τοῖς κατήκουσι καὶ πράγμασιν ἐπιστηρίζουσι καὶ συνετίζουσιν, ἵνα ταῖς ὑμείρων νομοθεσίαις καὶ διδασκαλίαις στήκωμεν ἰδραῖοι ἐν τῇ τοιαύτῃ πίστει ἀκλιπτοί; καὶ ἀκίραιοι πάντα τὰ ἐν αὐτῇ μυστήρια, ἄνωθεν παραδεδωμένα ἀπαράτρωτα φυλάττοντες, καὶ εἴσω τῶν ὄρων τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐλῆς ἰστάμενα, τῇ θείᾳ σύρραγι, τῇ τῆς ἀποστολικῆς καὶ πνευματικῆς διδασκαλίας εὐσήμεν περιουροῦμεν, καὶ θεοπνεύστοις ἡγήμασι πάντα τὰ λογικὰ τῆς ἱερᾶς ποιμνῆς θρίεμματα περιαιροῦντες, καὶ τηροῦντες παρὰ τῶν ἐπιβουλεύοντων θηρίων ἀλώδητα ἐνστασησμένα τῷ τοῦ ἀρχιεπίμωτος Χριστοῦ χρισματι καὶ ὄνοματι.

Καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀπολειπόμενα δι' ἑαυτῶν ἀποπληροῦτε, ὡς φιλάδελφοι καὶ φιλόστοργοι, ἵνα τὸ ὑμῶν περισσένυμα, εἰς τὸ ἡμέτερον χρησιμεύσῃ ὑπέτερον, καὶ τὸ ἐν λόγοις καὶ πράγμασιν ἡμῶν ἐνδοξόν, τῷ κατὰ τὸν βίον ὑμῶν ἱεροπρεπεῖ καὶ σεμνῷ παραστήματι ἐποικοδομήσῃτε καὶ ἐπαυξήσῃτε [ἐποικοδομήσῃται καὶ ἐπαυξήσῃται], μηδὲν μικρολογούμενοι περὶ τὸ θεῖον ὑμῶν [ἡμῶν] χάρισμα, εὐ γὰρ ἐλάττωσιν φέρει τοῖς ἀφθόνοις παρέχουσιν, ἀλλ' εἰς τὸ πολλαπλασιεὶν εὐκαίρως ἐκλιπεί τοὺς κάρπους τοῖς προαιρουμένοις ἀποδίδωσιν. Ὑπερδουσοῦσιν ἡμᾶς ὡς ἀσθενετέροις τῇ παρ' ἑαυτῶν θεοσδότη δυνάμει, καὶ καταρτίξουσιν τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς τὴν τοῦ εὐαγγελίου τρίβον καὶ συμβουλεύουσιν τὰ ἐνησιφάνεια καὶ σωτηρίας ἐχόμενα μὴ διαλίποιστε, ἵνα ὡσπερ ἐν τῇ ἰμολογίᾳ τὸ ἐνιαῖον καὶ ἀδιάφορον ἔχομεν, οὕτω καὶ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης συναρμοζόμενοι καὶ συνδιούμενοι ἀναπόσπαστον τῆς εἰρήνης τὸ δῶρον ἐν τῇ πεπιστευμένῃ ἡμῶν δεκτικῶν ἑφ' ἡμῶν αὐτοῖς κατάσχωμεν, ἢ τὸ ἀδιάτμητον καὶ σύμφωνον τῇ Ἐκκλησίᾳ περιποιεῖται, ὅπως ἐντεῦθεν ἡ νικητὴ πόλις τοῦ βασιλείου τοῦ μεγάλου τειχιζομένη καὶ περιφρουρούμενη ἀκατάβλητος καὶ ἀπόθνητος διαμῆνῃ ἐκ πάσης προσβολῆς τε καὶ τέχνης τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ τῶν κύβητων περιθειόντων, καὶ ζητούντων καταπιεῖν τὴν ἐν αὐτῇ ἀπογεγραμμένων καὶ σημειωθέντων ἐν Πνεύματι καθ' ὧν προεβλήθη οὐ σαρκικὰ ὄπλα, ἀλλὰ πνευματικὰ, τῆν τε ἀσπίδα τῆς πίστεως καὶ τὴν τοῦ λόγου μάχαιραν, ἧ ἔστι βῆμα θεοῦ τοῦ καθελῖν τῆς ἀμαρτίας τὰς ἑλεπολεις καὶ μηχανὰς τῆ σφενδόνη τοῦ κεύματος πόρρω που τὸ ὄργιον θράσος αὐτῶν ἀποσοβούντες καὶ ἐκδιώκοντες, ὡς τῆς θείας φυλακῆς τε καὶ φοβῆς ἀξιοῦμενοι, ἢ καὶ ἡρεμαῖον καὶ εἰρηναῖον ἡμῶν καλίστασι τὸ πολίτευμα. ἵνα καὶ ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι ἀξιοθῶμεν τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀκακίτως ὑπαντῆσαι ἐρχομένῳ μετὰ δόξης τῆς πατρικῆς σὺν τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νυμφῶνι ταῖς φρονίμοις συνεισέλθωμεν παρθένους, καὶ τῆς ἀγγελικῆς ἀπολαύσωμεν πανδασίας· κληρονόμοι γενόμενοι τῶν ἀποκειμένων τοῖς ἀγίοις ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ τῷ ἁγίῳ Θεῷ πρεσβείας ἀχράντου καὶ ἀμωμήτου αὐτοῦ μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

Εἰ δὲ τοσούτον ὀφεί τοῦ καιροῦ ἐν τούτοις δὴ τοῖς

προσπεύδουσιν ἀπατηθήκαμεν, θαυμαζέτω μηδὲς, μηδὲ καταγγεῖται τῆς ἡμετέρας ὑπολήψεως, ἀλλὰ γνωσκίτω μὲν ὁ Θεοφιλὴς ὑμῶν ἀδελφότης, ὡς ἔξουσίας γνώμη σκληρὰ τε καὶ ἀμελέκτος ἐπρυτάνυσσε καλλῆναι ἡμᾶς τοῖς δεηγομένοις χρῆσθαι δυναμένην, οὐχ ἱερατικῶν ἔθους παρῶνται καὶ διαπέπτωκεν, οὐδὲ ἐκ φαθυμίας ἐπιγῆς, τῶν δεήσεων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδράσιν ἀνηκόντων ὑπερόπται γίνονται. Καὶ συγγνωσάτω ἡ ἱερά ὑμῶν ψυχὴ, εἰ τί μοι μέλλοι τῆς βραδύτητος μέμνησθε, ἐν πείρᾳ καθεστῶσα καὶ αὐτῇ, ὡς οὐκ εὐδοκῆσαι πρὸς δυναστείας ἀντιπείσθαι, ἰδίῳς ὑπενηγιμένοις θιλήμασι καὶ πάντα πῆρῶν σπουδάζοντας τὰ καταθύμια. Ἐδοκε γάρ τῳ εἰργοντι καὶ ἀφορμῇ εὐπρόσωπον προβάλλεσθαι ἐν ἡμῖν τῶν ἐπετελεσθέντων τοῦ χρίσματος ἐνεκεν, καὶ ὡς ὑμεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἑαυτοὺς ἀπεθρῆξάτε, διτρυλλεὶ καὶ ἐχαλίπαινε. Διὸ καὶ ὑμεῖς ἄφ' ὧν ἐν τοῦτοις τὸ ἠναγκασμένον πεπόνθατε, δύνασθε συγγνώμονες εἶσεσθαι τοῖς ὁμοίῳς περπιπτοῦσιν ἀδουλίτως. Καὶ διὰ ταῦτα, οὐαί, οὐδὲ δεῖται πλειόνων τῶν περὶ τῆς ἀλογίας [ἀπολογίας] λόγων, ἀλλ' ἐνταῦθά σοι εὐκαιρῶς παρρηγοῦνται, καὶ μαρτυρεῖ γὰρ τὰ νῦν πρακτόμενα καὶ τελούμενα. Ἐπειδὴ ἡ κλεις περιεθραύσθη, καὶ ἡ πύλη ἀναπέπται [ἀναπέπταται], καὶ οἱ λίθοι τοῦ προσκόμματος τῆς ὁδοῦ δαίρησαν, καὶ πᾶσα λεία καὶ ἀποστιθῆς ἐξωμάλλισται, καὶ ὄχεται λοιπὸν τὰ λυπηρὰ, ἐκποδῶν γίγνεσθαι τὰ σκάνδαλα, φρούδα τὰ τῆς ἐπηρείας νῦν καθίσταται, τὰ ἐκίθεν σκῶλα λιλυνταί, καὶ φῶς ἐλευθέριον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπίλαμψε. Διὰ τοῦτο χάρισαν ἔσχε τὰ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς κρατούσης ἰσοπεδικῆς συνήθειας ὑνεύσθαι καὶ περισσεύσθαι.

Ἄλλ' ἐστὶν οἷς τὰ θεῖα οὐκ ἐμῆλθαν, οὐκ ἐξ ἡμετέρας ἰσπεύδασαν κατόψεσθαι οἷα αὐτοῖς τὰ ἐκ τοῦ θεῖου ἀπαντήτῃται δικαστήρια. Ὡς γὰρ φίλων αὐτοῖς πρὸς τὴν παρούσαν κελύσσει δόξαν καὶ περιφάνειαν, τὰ πρὸς ἀλλήλους ἔθιντο, ἡμεῖς δὲ τῆς περὶ Θεὸν δόξης, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς, καὶ ὁμοιοῦς, καὶ τῶν ἱερῶν θεσμῶν τηρήσει τεθῆντι· τὸ σπούδασμα, τῶν ἡμετέρων ἐχόμεθα, καὶ ὑπὲρ τοῦ νῦν ἀναδειχθέντος εὐσεβοῦς καὶ κραταιωτάτου ἡμῶν βασιλέως, καὶ τέκνου γνησίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἤθεσι θεαρίστοις καὶ τρόποις ἀγαθοεργίας προλάμποντος, εὐχὰς καὶ δεήσεις συντόνους πρὸς τὸν στέφανον καὶ συμβασιλεύοντα [συμβουλεύοντα] αὐτῷ Θεὸν ἀναπέμπομεν, ὅπως αὐτῷ εἰρηνικῶν τῶν ζῶν, καὶ τὸ βασιλεῖον χαρίσθῃ ἐπὶ μάκιστον διαφυλάττων χρόνον, τοῖς κατὰ βερβάρων τροπαιοῖς κοσμῶν αὐτόν, καὶ τὸ Χριστιανικὸν διακυβερνῶντα αἰσίως πολιτεύμα, πρὸς ζῆλον ὀρθοδοξίας καρατιζόμενος, καὶ τῶν θεῶν ἐντολῶν τήρησιν, καὶ τέκνῳ τὸ εὐδόκιμον ἐν τῇ τῆς ἔξουσίας διαμονῇ κτώμενον.

Auimus, occurrimus, id nemo miretur. neque nostram ob id existimationem in accusationem adducat, quin potius Deo dilecta vestra fraternitas certo sibi persuasum habeat sacerdotalem consuetudinem nequaquam hic exolevisse, aut per contemptum, vel ignaviam quidpiam eorum quæ ecclesiasticis viris conveniunt neglectu habuisse, verum duram implacabilemque præpotentis potestatis sententiam, quominus decretis uteremur, obstitisse. Ignoscat prominde beata vestra anima, si quam noxam cunctatione mea promerui, cogitetque haudquaquam facile esse potentibus propria voluntate elatis, et quodcumque animo libitum fuerit adimplere. satagentibus sese opponere. Etenim rati causam admodum plausibilem, qua nos jam tum sacerdotio initiatos ab officio præpedirent, sese nactos, stomachose nobis objecabant, passimque invulgabant vos a Constantinopolitana Ecclesia alienos esse, temereque ab ea vos devulsisse. Cum ergo hæc, sive vis, sive injuria ad vos quoque attinerit, venia eos dignabimini, qui præter voluntatem pari necessitate constricti fuerunt. At cum præsentem Ecclesiæ locique hujus statum jam non ad sanctitatem tuam perscripserimus; et suo deinceps opportuno tempore quæ hic sicut perscribere certo decreverimus, non erit opus prolixiore ut arbitror nunc purgatione. Siquidem repagulum quod impediēbat, jam est perruptum, apertum est ostium, lapides offensionis e medio sublatis, via lata, plana, scrupulisque libera et exæquatata teritur. Quare quæ charitatis sacerdotalisque consuetudinibus propria sunt, locum suum denuo adeptæ nullo imposteriorum negotio perfici observarique poterunt.

At sunt interim nonnulli adhuc qui divina flocci faciunt, propriæque existimationis causa quidvis moliantur, neque quale ex Deo iudicium sibi imminet quidquam pensi habent. Verum enimvero ut illis usitatum gratumque est præsentī gloriæ splendore inhiare, eaque de causa inter sese conspirare, ita plane consentaneum est, ut nos divinæ gloriæ ecclesiasticoque decore, et concordie, sacrorumque canonum observationi modis omnibus operam navemus, nostrisque muniis die noctuque incumbamus, et pro imperatore nostro piissimo, potentissimoque jam declarato, sincero germanoque Ecclesiæ filio, ac moribus Deo gratis honestæque vitæ conversatione egregie ornato, Deo qui illum coronat regnumque una cum illo administrat, continuas preces obsecrationesque offeramus, quo vitam pacificam imperiumque quam maxime diuturnum illi largiatur, barbaricis triumphis exornet, felicem Christiani orbis inmoderationem concedat, ad orthodoxæ fidei zelum incitet, in divinorum tantem præceptorum observatione ita perficiat, ut liberis suis cum regni potentiaque diuturnitate honorem et gloriam relinquat non vulgarem.

Cæterum nostras hasce synodicas litteras Michaeli A sanctissimo Christoque dilecto Philadelphie civitatis metropolitano, ad dilectam desideratamque fraternitatem vestram deferendas tradidimus. Et quamvis ex sermone et colloquio quod cum eo miscuimus, conjecturam facientes, non dubitemus quin omni cum humanitate eum suscepturi lætisque oculis aspecturi sitis, rogamus nihilominus propter nostram parvitatem, ut germane, familiariter honorificeque a vobis excipiat reficiaturque. Is enim est qui sincero fervidoque affectu vestram dilectionem complectitur, magnumque in rebus ecclesiasticis studium promptitudinemque declarat, et in sermone, vitæque integritate, et virtute admodum excellere videtur, qui etiam Deo illum dirigente, animumque vestrum permovente ad majorem nostram lætitiâ spirituales perfectionemque nostræ in Domino dilectionis affectionem, dilectionis concordieque symbola, hoc est, venerandas vestras litteras hisce presentibus respondentes ad nos est relaturus. Universam quæ vobiscum agit fraternitatem plurimum salutamus in Christo. Vale in Domino. Ora pro nobis, sanctissime et beatissime frater, mediatorem et synergum apud Deum communem patronum fautoremque nostrum, magnum illum principemque apostolum adeptus, cui pro nobis indignis servis intercessionis offerre ne graveris. In signum autem charitatis quæ inter nos in Domino intercedit, misimus fraternæ vestræ beatitudini encolpium aureum, cujus alterum latus crystallo est inclusum, alterum opere fusili effigiatum; C

• Hic desinit codex Siguierianus postremo folio abscisso.

SANCTI LEONIS PRIVILEGIA.

I

Horreensi virginum Benedictinarum monasterio apud Treveros dat privilegium Leo papa III. (Circa annum 792.)

[Mansi, conc. Collect.]

Ego Leo vicarius sancti Petri principis apostolorum, meritis quidem impar, vice tamen ipsius dignitate Romani fungens præsulatus, cœnobium Horreense a Modowaldo Trevererum archiepiscopo, subministrante beata Modesta, filia sororis ejus, e regalibus horreis, a quibus et nomen accepit, ad divini cultus officium restaurandum post discessum beatæ virginis Irminæ, quæ prima hunc locum pro-

Μιχαὴλ δὲ τῷ ἐπιτωτάτῳ μητροπολίτῃ τῆς ὀφθαλμοῦ [συναδελφου] φιλοχρίστου πόλεως τὰ παρόντα ἡμῶν συνοδικὰ γράμματα πρὸς τὸν ἡμετέρην ὑγκαιρῶν καὶ ποθεινῶν ἀδελφότητων ἐπεχειρήσασιν. Καὶ πεποιθῆσθε μὲν ἐκ τῆς ὕδα προλαβούσης αὐτοῦ ἐπιπέσει τὸ καὶ ὁμιλίας, ὡς φιλοφρόνως παρ' ὑμῶν δραθήσεται καὶ δεχθήσεται, παρακαλοῦμεν δὲ καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν μετριότητα, γνησιώτερα καὶ εὐκρίτερα τὰ τῆς ἀποδοχῆς καὶ τιμῆς καὶ ἀνακαύσεως αὐτῷ παρ' ὑμῶν γενέσθαι. Καὶ γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀγάπην, πάντοτε θερμὸν καὶ γνώστον κίκεται, καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἐκκλησίας πράγμασι, τὸ σπουδαῖον καὶ πρόθυμον ἐπιδείκνυται, ὡσπερ καὶ ἐν λόγῳ καὶ βίῳ καὶ ἀρετῇ τὸ πρῶτον ἀποφέρεται, ὅς καὶ μέλλει Θεοῦ εὐδοῦντος ταῦτα καὶ ὑμᾶς κινῶντος, τὰ τῆς ἀγάπης καὶ ὁμοιοῦς σύμβολα, B ταυτέστι τὰς τιμὰς ὑμῶν κεραίας τῶν ἐν χερσὶ συλλεθῶν ἀντίγραφα πρὸς ἡμᾶς κομίζων, εἰς πλείονα εὐφροσύνην ἡμῶν πνευματικῶν, καὶ καταρτισμὸν τῆς ἐν Κυρίῳ φιλικῆς ἡμῶν διαθήσεως. Πᾶσαν τὴν σὴν ὑμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα πλείστα προσαγορεύομεν. Ἐβρομῶμεν ἐν Κυρίῳ ὑπερέχου ἡμῶν, ἀγιώτατε καὶ μακαριώτατε ἀδελφε, μισίτην καὶ συνεργὸν πρὸς Θεὸν τὸν κοινὸν προστάτην καὶ ἀντιλήπτορα ἡμῶν, τὸν μέγαν καὶ κορυφαῖον ἀπέστολον μακαρῶν, ὃ τὰς ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀνάγκων δούλων αὐτοῦ ἐπιπέσει, προσάγειν μὴ κατοκνήσει. Εἰς σύμβολον δὲ τῆς μεσιτευούσης ἐν ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγάπης, ἀπιστευόμενοι τῇ ἀδελφικῇ ὑμῶν μακαριότητι, ἐγκόλπιον χρυσοῦν, αὐτὸ ἡ μία ἄψις κρυστάλλῳ ἐγκατακεκλιμένῳ, ἢ δὲ ἑτέρα εἰκασμένη δὲ ἐγκαιρῶν, καὶ ἐντὸς ἔχον ἕτερον ἐγκόλπιον, ἐν ᾧ εἰσι μεσίδες τῶν τιμῶν ἑὸν ἐπιτυπωμέναι στερῆριον λευκῶν καὶ φαινόλιον κάστανον ἄραφα, ἐπιτραχήλιον καὶ ἐγκοίτηρον, πεποικιλμένα χρυσοῦ. Καὶ ταῦτα δεχομένη Θεοῦ εὐδοῦντος καὶ διασώζοντος μετριάσει πρὸς τὴν οἰκτρῶν ταύτην ὑπομονήσεως χάριν, ἀποσταλῆν, ταῦτα ἐν ὄντι εὐφρῶς διατυλιχθέντα διατάξασιν μοιδοῦντα ἐπὶ σφραγίδι ἐσσημασθῶναι.

D Vehendam suscepit, tanta reverentia et honore ap-
prime donatum accepimus, ut matre istius congregacionis vita excedente, nulla ab extraneis quocumque modo, sed una ex ipsis subrogetur, principibus Ecclesie Treverensis ex consulo faventibus, sororibus electione potitis, ipso quoque præsele devote annuente.

Quod tanta auctoritate subnixum, ut in æternam stabile permaneat, et fixum, in nomine Jesu Christi Domini nostri, sanctique prædecessoris Petri, et omnium electorum Dei, æterno servetur damnandus iudicio, si quis prælatus tanto hic commemorantes exinaniverit privilegio. Fiat, fiat, amen, amen.